

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Zdravotně sociální fakulta

Sociální dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. David Urban, Ph.D

Autor: Jana Krásná

Datum odevzdání: 16. 8. 2011

Abstrakt

Social impacts of an alternative care for a child younger than the school age

In present days, the divorce is considered to be a very good solution to every disharmony in the marriage. Therefore I consider very necessary to deal with children who come from divorced families because they are affected by a disintegration of their family the most. Especially children want the most of all to have the family as before and to continue to have both beloved parents, father and mother and not to lose them.

In my bachelor thesis I therefore focused on an issue of the alternative care. This option appeared in the court practice 13 years ago by an amendment of the Family Act. Its purpose is to keep present both parents and the extended family for the child. This type of care should therefore closely reflect the needs of the child as much as possible.

The aim of my bachelor thesis was to determine effects of the alternative care for child younger than school age and whether the alternative care meets the child's needs better than a sole custody of one parent. Among the interviewees I examined what they consider to be positives and what are negatives of the alternative care. The respondents were staff of institutions of the social and legal protection from individual towns of the Czech Republic, then psychologists and parents who have some experience in the alternative care. To collect the data I used a method of the quantitative distribution of the anonymous questionnaires which were compiled from the questions I had prepared for the interview. In that way the sent questionnaires are very similar to the interviews.

The research results that have been evaluated by a qualitative method are as follows: Respondents find as the positive impact of the alternative care the keeping of both parents. On the contrary the evaluated negative impact is a frequent migration and an unstable environment for the child. The most commonly used and tested interval for the alternation is one-week's interval.

The considered positives of the alternative care are especially in an active presence of both parents in the upbringing of the child and also its better readiness for a partner life and a better coping with the divorce. The frequent change of the child's environment is again referred as negative. Furthermore, the results indicate that the child's needs should be met through the alternative care similarly like they are in a family.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Sociální dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku“ vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektrickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích

Poděkování:

Zde bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Davidu Urbanovi, Ph.D. za odborné vedení, konzultace problémů a trpělivost při vypracování této bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	7
1 Současný stav.....	8
1.1 Střídavá péče	8
1.1.1 Co je střídavá péče.....	8
1.1.2 Právní úprava	9
1.1.3 Okolnosti předcházející střídavé péči	10
1.1.4 Podmínky pro fungování střídavé péče	10
1.2 Rodina a dítě mladšího školního věku	12
1.2.1 Dítě mladšího školního věku a jeho potřeby	12
1.2.2 Vliv rodiny na dítě mladšího školního věku.....	15
1.3 Rozpad rodiny	17
1.3.1 Rozvádějící se rodina a dítě mladšího školního.....	17
1.3.2 Rozpadající se rodina a potřeby dítěte.....	19
1.4 Shrnutí.....	20
1.5 Střídavá péče a dítě mladšího školního věku	21
1.5.1 Dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku.....	22
1.5.2 Vliv intervalů střídání na dítě	23
1.5.3 Pozitiva střídavé péče pro dítě	23
1.5.3.1 Pozitiva z pohledu rodičů	24
1.5.3.2 Pozitiva z pohledu dítěte	26
1.5.3.3 Pozitiva z pohledu psychologa	26
1.5.4 Negativa střídavé péče pro dítě.....	27
1.5.4.1 Negativa z pohledu rodičů.....	27
1.5.4.2 Negativa z pohledu psychologa.....	28
1.5.5 Střídavá péče a rodiče	29
1.6 Závěrem.....	29
2 Cíl práce a výzkumné otázky.....	31
2.1 Cíle práce	31
2.2 Výzkumné otázky.....	31

3	Metodika	32
3.1	Metodický postup.....	32
3.2	Metodika výběru respondentů.....	32
3.3	Metodika sběru dat	32
3.4	Metodika vyhodnocování.....	33
3.5	Charakteristika výzkumného souboru.....	33
4	Výsledky	34
4.1	Dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku, a její intervaly	34
4.1.1	Pozitivní dopady	34
4.1.2	Negativní dopady	35
4.1.3	Intervaly střídavé péče	36
4.2	Pozitiva a negativa střídavé péče	37
4.2.1	Pozitiva střídavé péče	37
4.2.2	Negativa střídavé péče	38
4.3	Naplnění potřeb dítěte ve střídavé péči	39
4.3.1	Potřeby jsou díky střídavé péči naplněny	40
4.3.2	Potřeby nejsou díky střídavé péči naplněny	40
4.4	Vlastní pohled, názor a zkušenosti se střídavou péčí.....	40
4.4.1	Dobré zkušenosti se střídavou péčí.....	40
4.4.2	Špatné zkušenosti se střídavou péčí.....	41
4.4.3	Proč je střídavá péče tak málo užívaná	42
5	Diskuze	44
6	Závěr	47
7	Klíčová slova	49
8	Seznam použitých zdrojů.....	50
9	Přílohy.....	54

Úvod

Rodina je pro každého jedním z nejdůležitějších prostředí vůbec. I přesto, že pro většinu lidí má velmi vysokou hodnotu, dochází k jejímu rozpadu bohužel velmi často. V současné době je rozvod považován za velmi dobré řešení jakéhokoliv nesouladu v manželství. Také společností je tento akt již velmi dobře přijímán a tolerován. Snad tedy ani není potřeba zmiňovat alarmující čísla rozvodovosti v České republice. Právě díky těmto číslům, považuji za velmi potřebné se zabývat především dětmi, které z rozvedených rodin pocházejí, protože právě oni jsou rozpadem rodiny zasaženy nejvíce. V období rozvodu o dalším osudu rodiny, a hlavně o osudu dětí rozhodují především soudy a rodiče. Děti samy nemají příliš prostoru pro vyjádření svého názoru. Ale jsou to právě děti, které si většinou ze všeho nejvíce přejí, aby měly rodinu jako dříve, a hlavně aby i nadále měly oba svoje milované rodiče, otce i matku a neztratily je.

Rodiče mají několik možností jak svůj styk s dětmi upravit. Jednou z možností, i když ne příliš často užívanou, je i střídavá péče. Tato možnost se v soudní praxi objevila před 13 lety novelou zákona o rodině. Smyslem střídavé péče je zachovat dítěti i nadále přítomné oba rodiče a širší rodinu. Tento způsob péče by tedy měl co nejvíce vycházet z potřeb dítěte. Samozřejmě ale nic není dokonalé, a tak i střídavá péče s sebou přináší nejen pozitiva, ale také i negativa.

Protože i já mám zkušenosti se střídavou péčí, rozhodla jsem se tedy toto téma popsat. Ve své práci jsem se zaměřila nejen na potřeby, které dítěti naplňuje rodina, a srovnání jejich saturace při rozvodu a při střídavé péči, ale také na pozitiva, negativa a celkový dopad střídavé péče na dítě mladšího školního věku. Také výzkumnou část práce jsem zaměřila na dopady střídavé péče, a na saturaci potřeb dítěte při střídavé péči. Zjišťovala jsem dále, proč je střídavá péče stále tak málo užívaná.

„Kdyby muži děti nepatřily a kdyby neměl možnost láskyplných styků s nimi, nevěděl by, proč by je měl mít. Vyloučilo by to ze života mužů jediný cit, který se důležitostí vyrovná lásce k ženě, ba dokonce i láska by se tím znehodnotila.“

(Bernard Russell)

1 Současný stav

1.1 Střídavá péče

V této kapitole bych ráda vysvětlila pojem střídavá péče. Kdy a za jakých okolností vzniká. Ráda bych zde zmínila přesnou právní úpravu střídavé péče, kterou vymezuje zákon o rodině a především jeho novela z roku 1998. Následně se zabývám okolnostmi, jež předcházejí střídavé péči. Právě tyto okolnosti jsou velmi důležité a úzce souvisí i s podmínkami pro splnění a především správné fungování střídavé péče. Myslím si, že i fungování střídavé péče má velký vliv právě na ony dopady na dítě.

1.1.1 Co je střídavá péče

Střídavá péče, je jednou z možných porozvodových úprav styku rodičů s dítětem. Ve střídavé péči je dítě svěřeno do péče jednoho rodiče, a v jiné, časově srovnatelné době, je pak v péči rodiče druhého. Práva o povinnosti rodičů jsou vymezena soudem (19). Dítě se obvykle stěhuje z bytu jednoho rodiče, do bytu rodiče druhého. Jako další varianta může být, že dítě zůstává ve svém původním domově a střídají se rodiče, to ale bývá spíše vzácnou výjimkou (5). Oba rodiče jsou tedy tímto oprávněni činit důležitá rozhodnutí, týkající se jejich dětí, mají také nejen práva a odměny, ale především i velkou zodpovědnost za výchovu dítěte. Pobyt dítěte v domově každého z rodičů je rovnoměrně vyvážen (33). Střídavá péče umožňuje oběma rodičům i nadále zastávat rodičovskou roli v životě dítěte (19). Zároveň ale také střídavá péče vyžaduje pro rodiče mnohem více námahy, než kterou vydává rodič, jemuž děti do péče svěřeny nebyly (33).

V České republice je instituce střídavé péče možná díky novele zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, která proběhla v roce 1998 (5). V praxi se ale prosazuje velmi váhavě a pomalu, i přesto, že zahraniční studie potvrzují, že střídavá péče je nejlepší řešení rodinných vztahů v případě, kdy již není možné společného rodinného soužití otce, matky a dětí (6). Důvody, které k tomu vedou, jsou především právní, sociologické, historické a také psychologické (5).

Při klasické porozvodové úpravě, kdy je dítě svěřeno do péče jednoho z rodičů, ve většině případů do péče matky 90 %, výchovy otce je svěřeno asi 7% dětí a do střídavé výchovy jsou svěřeny pouze 3% dětí, dochází k disproporci vztahů k oběma rodičům, střídavá péče tedy může nabízet řešení (7).

Asi jako všude, i u střídavé péče, najdeme pro rodiče pozitiva i negativa. Je proto především na rodičích aby klady i zápory péče pečlivě zvážili, ještě před tím, než bude rozhodnutí o péči učiněno (33). Nyní je tedy především na nich, jak celou situaci zvládnou a zda budou akceptovat podmínky nutné pro fungování střídavé péče (19).

Často se ale setkáváme s velmi spornými názory odborníků na střídavou péči o dítě. Část z nich vidí výhody především v tom, že dítě zůstává i nadále v intenzivním kontaktu s oběma rodiči. Jiní zase zdůrazňují, že neustálé stěhování mezi rodiči a změny prostředí mohou v dítěti vyvolávat zmatek (7). Pro střídavou péči napovídá především skutečnost, že většina dětí z rozvádějících se rodin, nechce ztratit ani jednoho z rodičů. Je ale nezbytné, aby řešení vycházelo z potřeb dětí, a to nejen z potřeb aktuálních ale především z potřeb budoucích (5).

1.1.2 Právní úprava

Porozvodová péče o dítě je upravená v zákoně o rodině č. 94/1963 Sb. tento zákon byl v roce 1998 novelizován a vedle výhradní péče jednoho z rodičů přibyla také střídavá a společná péče obou rodičů (19). Tato novela byla přijata za účelem upřednostnění zájmů dítěte, před zájmy rodičů. Umožnila zajistit rovnost ve výkonu rodičovských práv i povinností, a také především eliminovat negativní dopady rozvodu na vývoj dětí, které jsou svěřeny do péče jednomu z rodičů (5). Novela není v soudní praxi příliš naplňována, je ale pravděpodobné, že její užití bude častější (19).

Přesná úprava v zákoně tedy vypadá takto: *„Jsou-li oba rodiče způsobilí dítě vychovávat a mají-li o výchovu zájem, může soud svěřit dítě do společné, popřípadě střídavé výchovy obou rodičů, je-li to v zájmu dítěte a budou-li tak lépe zajištěny jeho potřeby.“* (34) §26, odst.2

„Střídavá výchova znamená, že dítě bude svěřeno v určitém přesně vymezeném časovém období do výchovy jednoho rodiče a v dalším časovém období do výchovy druhého rodiče. Soud současně vymezí práva a povinnosti obou rodičů v těchto střídajících se časových úsecích.“ (34) § 31 odst. 3

Dále je péče o dítě upravovaná Listinou základních práv a svobod, ve svém článku č. 32, odst. 1 zmiňuje, že pod ochranu zákona patří nejen rodina ale také rodičovství. Dále je také zaručena zvláštní ochrana dětí a mladistvých (35).

1.1.3 Okolnosti předcházející střídavé péči

Ještě před výsledným určením střídavé výchovy soud společně se sociálními pracovníci a psychology důkladně prověřuje kvalitu výchovných schopností obou rodičů (13).

Mezi nejdůležitější kritéria můžeme zařadit především:

- osobnost rodiče,
- vztah rodiče k dítěti, a obráceně,
- složení mravních norem rodiče,
- jeho morálka a charakter,
- vzor pro utváření role sociální a sexuální,
- stupeň vzdělání a inteligence rodiče,
- socioekonomický statut,
- rodinné zázemí,
- respektování práva dítěte na druhého rodiče.

Řadíme sem mimo jiné také psychosociální a citovou zralost rodiče, dobře fungující osobnost a mnoho dalších (2).

Zásadní podmínkou k rozhodnutí o střídavé péči, je i zájem dítěte a důkladné zvážení zda touto formou výchovy budou potřeby dítěte lépe zajištěny (19).

1.1.4 Podmínky pro fungování střídavé péče

Svěření dítěte do střídavé péče rodičů nesmí být ústupkem jejich vzájemné rivalitě, ale vyjádřením kvalitního a pozitivního vztahu rodičů k dítěti, které

předpokládá toleranci, vyspělost a dobrou vůli všech zúčastněných (19). Střídavou péči může velmi ulehčit především vzájemná tolerance a fakt, že si rodiče nepřestanou vážit jeden druhého jako člověka (4). Je proto především na rodičích aby klady i záporů péče pečlivě zvážili, ještě před tím, než bude rozhodnutí o péči učiněno (33). Ve velké míře záleží hlavně na nich, jak celou situaci zvládnou a zda budou akceptovat podmínky nutné pro fungování střídavé péče (19).

Pro realizaci střídavé péče je především nutná blízkost bydlišť obou rodičů. Je nezbytné, aby dítě docházelo do stejné školy a mělo možnost bez přerušování pokračovat i v mimoškolních aktivitách (26).

Střídavá péče klade podstatně vyšší nároky na schopnost kooperace bývalých manželů (24). Předpokladem pro její fungování je především schopnost domluvy mezi rodiči. Rodiče se musí dokázat domluvit jak na základních věcech, tak i na zdánlivých maličkostech. Mezi věci základní, můžeme je také nazvat věcmi úředními, patří například, dohoda o tom, kde bude mít dítě trvalé bydliště, který z rodičů si bude moc nárokovat příslušné snížení daňového základu. Mezi věci úřední patří ale samozřejmě také otázky finanční. Zde se nejedná pouze o běžné výdaje, ale i o výdaje jednorázové a podstatné, těmi mohou například být školní výlety, kroužky. Dále sem pak mohou patřit i otázky týkající se každodenního života. Těmi jsou například, kde a jaké šaty dítě bude mít, zda se budou předávat vyprané či ne, a jak k jejich předávání bude docházet (19).

Pro správné fungování střídavé péče je tedy potřeba, aby byly splněny tyto zásady:

- zájem dětí o střídavou péči,
- dobrá úroveň komunikace mezi rodiči,
- vzájemná spolupráce rodičů,
- přesvědčení obou rodičů, o důležitosti toho druhého pro děti,
- přesvědčení obou rodičů, že i ten druhý je dobrý rodič,
- pozitivní přístup rodičů ke střídavé péči,
- nezatahování dětí do konfliktů mezi rodiči,
- řádné dodržování finančních a ostatních závazků vůči druhému rodiči,

- flexibilita rodičů (33).

Dále je potřeba, aby oba rodiče měli podobný přístup k výchově dítěte. Vzhledem k tomu, že střídavá péče se snaží brát co nejvíce ohled na dítě, mělo by si i ono přát žít s oběma rodiči a s péčí souhlasit (24).

Je potřeba též zdůraznit, že střídavá péče nemůže fungovat v případech, kdy jeden, či oba rodiče nadřazují své potřeby nad potřeby dětí (5).

1.2 Rodina a dítě mladšího školního věku

V této kapitole bych nejprve pomocí vývojové psychologie upřesnila pojem dítě mladšího školního věku. Dále se zaměřuji na to, jaký vliv má rodina na dítě mladšího školního věku. Pokračuji potřebami dítěte mladšího školního věku v rodině, a to především proto, že smyslem střídavé péči je co nejvíce napodobit alespoň některé prvky rodiny. Na tyto potřeby pak navazují v následujících kapitolách, kde se zabývám jejich naplňováním při rozpadu rodiny a také při střídavé péči.

1.2.1 Dítě mladšího školního věku a jeho potřeby

Erik Erikson charakterizuje toto období jako výkonnost, či snaživost proti méně cennosti (9). Období mladšího školního věku 6-12 let, je pro dítě obdobím plným změn, které jsou spojeny především s nástupem do školy, školními povinnostmi a novým třídním kolektivem (1). Dále je charakteristické pro identifikaci s mužskou a ženskou rolí (9). Jeho nejdůležitější činností je i nadále hra, pomocí které se učí, nejen školním dovednostem jako je čtení psaní a počítání, ale také se tato hra výrazně podílí na sociálním vývoji (1).

Dítě si ve školním kolektivu vytváří své místo, začleňuje se mezi spolužáky (26). Je tedy nuceno obstát i v jiném prostředí než je prostředí rodinné, které mu bylo doposud velmi dobře známé (9). To může být spojováno s obavami z neznáma a častými výkyvy nálad (1).

V tomto věku dítě touží především po přátelství. Kamarády si tedy velmi snadno nachází ve školním kolektivu, nebo mezi dětmi ze sousedství. Tato přátelství jsou ale

často diferencována podle pohlaví, a nemívají trvalý charakter. Dítě díky těmto přátelstvím, již nečerpá zkušenosti pouze z prostředí rodiny a rodinných vztahů, ale i ze širšího okolí, rozšiřuje si tak obzory (9). Pomocí přátelství se také stává samostatnější, a na rodičích nezávislejší, potřebuje ale stále pociťovat jejich blízkost (1). Právě blízkost rodičů, možnost jejich ochrany je spojená s potřebou bezpečí, jistoty a také domova, který je zdrojem stability, kam společně patří oba rodiče, matka i otec (20). Dítě mladšího školního věku vnímá domov jako jakýsi přístav bezpečí a jistoty, kam se rádo vrací ze svých výprav za poznáváním světa. Domov je místem oddechu ale také zábavy a intimity. O něco později, společně s rozšiřujícím se okruhem kamarádů, začíná dítě svůj domov vnímat také jako své království či hrad, kde má i ono samo své místo. Svým kamarádům tak velmi rádo dělá po hradě průvodce. Postupně s přibývajícím věkem se stává podoba pojetí domova pevnější (15).

Dítě se již stává samostatnějším, a je schopno chápat a mít pod kontrolou nejen samo sebe ale i nejbližší svět, který jej obklopuje (1). Jeho vnímání již tolik neovlivňuje fantazie a začíná vnímat věci, vztahy kolem sebe tak, jak jsou. Můžeme tedy toto období nazvat střízlivým realismem, a právě díky tomu se již velmi dobře zapojuje do každodenní reality (26).

Dítě začíná chápat morálku, a má velmi dobrý přehled o tom co je dobré a co špatné, udělá-li něco špatně, cítí velkou vinu (1). Učí se být odpovědné za své činy a povinnosti (26). Má tedy potřebu dělat vše nejlépe podle svých představ, pouští se také často do velmi náročných úkolů. Nepodaří-li se dítěti tyto úkoly splnit, přichází velmi těžké zklamání a pocity beznaděje (1). Již zmiňovaný pocit odpovědnosti a důležitosti má dítě velmi rádo (26). Je totiž základem pro vybudování sebedůvěry, umím to, jsem tedy šikovný. Úspěšným zvládnutím úkolu, se dítě učí takto získávat uznání. Naopak neúspěch vede k pocitům nedostatečnosti a méně cennosti (9).

Objevuje se neutuchající touha po pravdě, dítě se na danou věc zeptá nejprve jednoho rodiče, a poté i druhého, aby si informaci ověřilo (26). Většinu energie věnuje do poznávání nových a propojování již nabytých zkušeností a poznatků. Od rodičů či učitele vyžaduje výraznou podporu a pochvalu za své činnosti (1).

Vzhledem k tomu, že ve věku od devíti do dvanácti let, si dítě nejvíce osvojuje mužskou a ženskou roli a výrazně se formují jeho rodičovské postoje, je proto podstatné, aby v rodině byly zastoupeny obě role, a byla tedy funkční. Pro dítě je také nezbytné vnímat rozdílné způsoby, jakými s ním komunikuje matka a otec, je pak schopno velmi dobře rozpoznat co je v rodině mateřská a co otcovská role (2). V tomto období si dítě také velmi často hraje na maminku, tatínka, či pečuje o mladšího sourozence, opakuje činnosti a chování, které vidí u rodičů (9). Jsou to právě oni, ve kterých se vzhlíží a které považuje za svůj nejlepší vzor (1). Toho lze využít například při pomoci s domácími pracemi, díky čemuž také pozná nejen povinnosti rodičů, ale i ty své (26). V tomto věku hraje pro dítě velmi významnou roli jeho původ. Přemýšlí nad tím, kdo jsou jeho rodiče, zda na ně může být pyšný, či zda se má za ně raději stydět (17).

Přítomnost obou rodičů pro dítě je potřebná také pro utváření a rozvíjení prvotních citových a sociálních vztahů a emočních zkušeností (14). Ty se vztahují především na matku, později i na otce (14). Dítě by v rodině mělo dostat příležitost pro navázání spolehlivého citového vztahu, který se mu stává významnou emoční zkušeností a modelem pro další mezilidské vztahy. Emoční přijetí je nepostradatelné pro rozvoj dětské identity, zejména pro jeho sebeúctu a sebedůvěru (32). Naplnění této potřeby je pro dítě zdrojem pocitu životní jistoty. K jejímu naplňování dochází nejvíce v citových vztazích vybudovaných mezi rodiči a dítětem (14). U matky dítě hledá především ochranu, prožívá s ní více intimity, naopak od otce očekává více zábavy, aktivity a také legrace (2). Děti umějí lásku od rodičů nejen přijímat, ale také jim dávají svoji (14).

Pro dítě mladšího školního věku, je tedy nejdůležitější:

- Stálý školní kolektiv, a skupina přátel pro vybudování své pozice mezi dětmi (26)
- Přítomnost obou rodičů pro správnou identifikaci s mužskou a ženskou rolí (9).
- Pozitivní vztah s oběma rodiči (1)

- Udržování kontaktů se širší rodinou dítěte (9)
- Naplnění potřeby společenské hodnoty (14)
- Vědomí otevřené budoucnosti, jistoty, bezpečí (14)
- Vědomí domova (20)
- Rozvíjení prvotních citových a sociálních vztahů a emočních zkušeností (14)

1.2.2 Vliv rodiny na dítě mladšího školního věku

Je to právě rodina, kterou lze označit jako primární kontext lidské zkušenosti od kolébky až po hrob (23). Z toho vyplývá, že rodina je pro vývoj dítěte naprosto klíčovým prostředím (32). Rodinu je možné také označit jako univerzální socializační činitel, který jeho členům, především dítěti, poskytuje identifikační vzory a seznamuje ho s očekávaným chováním pro mužskou a ženskou roli. Učí jedince správným reakcím v procesu interakce, a umožňuje mu praktické ověření získaných dovedností v rámci rodiny (7). Rodinu můžeme též považovat za primární sociální skupinu, která plní celou řadu důležitých funkcí, které jsou podstatné pro optimální vývoj osobnosti dítěte (28). Můžeme tedy říci, že formování osobnosti dítěte bývá velmi věrohodným obrazem kvality rodiny (25).

Rodina plní pro své členy mnoho funkcí, mezi ně patří zejména:

- funkce biologická,
- ekonomická,
- sociální,
- emocionální (32).

Každá z těchto funkcí má své významné postavení a narušení plnění těchto funkcí má své specifické negativní důsledky (32). Tyto funkce se ale vyvíjí v souvislosti s proměnami společnosti a změnou kulturních faktorů, které ovlivňují nejen postavení rodiny ve společnosti, ale i vztahy probíhající uvnitř rodiny (7). Svým členům také poskytuje potřebné zázemí, uspokojuje jejich potřeby a zprostředkovává zkušenosti, které nelze získat jinde (32). Dále rodina umožňuje samostatnost, osobní zodpovědnost a nezávislost v myšlení či hodnocení. Ale zároveň zde nacházíme pocit emoční blízkosti, sounáležitosti či vzájemnosti (28). Proto, aby mohla rodina plnit všechny

funkce, je potřeba všech jejích členů (7). O funkčním rodinném soužití ale lze mluvit pouze tam, kde dochází k vzájemnému naplňování biologických ale také i psychických potřeb nejen dítěte, ale i rodičů (14).

Dítě má v rodině možnost zažít a poznat dva druhy lásky. Jako první je to láska mateřská, kdy je dítě milováno především proto, že je, a takové, jaké je. Tou druhou, je láska otcovská. Tato doplňuje mateřskou lásku, dítěti dává především prožitek akceptace a zájmu na základě toho, jaké je. Oba principy lásky jsou vzájemně nepostradatelné, i přesto, že láska mateřská je naprostým základem. Právě přítomnost jak mateřské tak i otcovské lásky je pro dítě zdrojem stability, bezpečí a jistoty. Dojde-li k situaci, kdy některý z principů přestane fungovat, hrozí nebezpečí, že dítě později nebude schopno nic dávat, bude chtít pouze brát (20). Dítě samo dává rodičům pocit jistoty ve vzájemném citovém přilnutí a vnáší do jejich života obzory nové budoucnosti (14).

Rodina představuje pro dítě zjednodušený model světa (32). Životem v ní jsou pro dítě velmi jasně a zřetelně vymezeny role a pozice obou rodičů (20). Proto tedy vztah, jenž je vytvářený mezi rodičem a dítětem považujeme za základní společenský vztah (28). Dítě své rodiče od nejútlejšího věku bedlivě pozoruje, a následně také napodobuje nejen je, ale také ostatní členy rodiny. Dítě tedy má možnost tyto role poznávat, a osvojovat si také způsoby spolupráce, kontaktů a komunikace mezi rodiči, ať už ve dnech všedních, tak i výjimečných a svátečních. Tímto si dítě utváří určitý obraz o tom, co znamená mít druhého rád, spolupracovat s ním, vzájemně se akceptovat (20). Každý jedinec zaujímá v rodině určité role, které se podílejí na formování jeho osobní identity. Tímto rodina vytváří dítěti základ jeho budoucího sebepojetí a z něho vyplývající směřování dítěte. Dítě si tedy v rodině může osvojit celou řadu pozitivních i negativních vlastností a způsobů chování. Zkušenosti získané v původní, orientační rodině se ve velké míře přenášejí do rodiny, kterou člověk vytváří jako dospělý, tedy do rodiny prokreační (32).

1.3 Rozpad rodiny

Vzhledem k tomu, že ještě před rozhodnutím o střídavé péči dochází k rozpadu rodiny, ráda bych se jím zabývala. Rozpad rodiny je pro dítě velmi výraznou událostí v jeho životě, kterou dítě vnímá velmi citlivě a intenzivně. Ráda bych zde přiblížila, jak dítě mladšího školního věku toto období prožívá, jaké jsou jeho reakce. Také se zde zabývám naplňováním potřeb dítěte v tomto období.

1.3.1 *Rozvádějící se rodina a dítě mladšího školního*

V současné společnosti se rozvod či rozpad rodiny stává běžnou záležitostí. Tímto je ale velmi narušena základní potřeba bezpečí, kterou by rodina měla splňovat. V případě, že partnerská dvojice k rozvodu přistoupí, společně s ním je ale čeká také řada nelehkých rozhodnutí. Není to jen dělení majetku, kterým se často dvojice velmi podrobně zabývá, ale také především rozhodnutí o dalším osudu jejich dětí (33).

Můžeme se setkat s názory, že dítě mladšího školního věku snáší rozvod rodičů mnohem hůře, než děti ostatních věkových skupin a to především proto, že v tomto období jsou pro něj totiž rodiče ti nejlepší lidé na světě (22).

Rozvod rodičů je pro dítě velmi náročnou situací, která s sebou přináší také mnoho změn. Dítě bylo doposud zvyklé na přítomnost obou rodičů. Po dobu co s nimi žilo, bylo zvyklé, že otec i matka mají v rodině své úkoly a povinnosti, že rodiče mezi sebou komunikují. Nyní ale tato každodennost končí a vše se mění (26). Setkáváme se s názorem, že rozvod je velmi podobně traumatizující jako válka (30). Také psychické vyrovnání dítěte s rozvodem, je proces, který trvá nejméně dva roky, a následky stresu s ním spojené lze pozorovat v pubertě i na začátku dospělosti (13). Tento názor můžeme zdůvodnit tím, že společně s rozvodem je také velmi často spojeno zpřetrhání vztahů se širší rodinou a okolím, které dítě potřebuje pro správnou identifikaci s dospělými. Často také dochází ke změně domova, který má dítě tolik rádo, a kde nalézá pocit jistoty, bezpečí (15). Děti díky rozvodu ztrácejí nejen každodenní přítomnost obou rodičů, ale také přicházejí i o většinu času, který s nimi trávila matka (8). Pouze jen asi v 15% případů je mezi dítětem a otcem zachován bezproblémový vztah (3).

Rozvod má ale také výrazné dopady i na rodiče samotné. Ženy bývají zvýhodněny v péči o děti, ale jejich finanční zabezpečení bývá složitější. Muži mohou pociťovat určité ekonomické výhody, postrádají však rodinu a pocit domova (8).

Dítě mladšího školního věku celou situaci velmi dobře vnímá, přemýšlí o ní a utváří si o ní vlastní názor. Mělo by být již dostatečně zralé, a schopné pochopit důvody, proč k rozchodu rodičů dochází. Vzhledem k tomu, že v tomto období dítě opouští období fantazie a začíná vnímat zákonitosti života tak, jak jsou (26). Velmi často proto děti požadují podrobné vysvětlení od obou rodičů, jak k rozvodu došlo, co mu předcházelo, jaké byly okolnosti a důvody, či kdo za to může. Tyto otázky nejsou pro rodiče zrovna příjemné (22). Je důležité, aby se rodiče v informacích, které dítěti podávají, shodovali (26). Děti se takto zoufale snaží vzniklou situaci napravit, chtějí udělat vše pro to, aby k rozvodu nedošlo (22).

Vzhledem k tomu, že v tomto období dítě velmi intenzivně vnímá mužské a ženské role, je tedy velmi důležité, aby i nadále udržovalo s oběma rodiči kontakt a mohlo se z jejich rolí učit. Dítěti je již možné lépe vysvětlit, proč je pro něj důležité, aby se i nadále stýkalo nejen s matkou ale i s otcem a udržoval s oběma vztah. K udržování vztahů je možné ho velmi dobře motivovat například tím, že otec mu velmi rád vysvětlí a ukáže, jak funguje motor v autě, matka mu naopak ráda uvaří jeho oblíbené jídlo (26).

Každé dítě reaguje na rozchod svých rodičů jinak. Reakce dítěte jsou odlišné také proto, že rodiče jsou příliš zaměstnáni sami sebou, nemají již na své dítě tolik času a energie aby mu pomohli zvládnout velkou zátěž, která je na něj v tomto období kladena a na níž nebývá zvyklé. Často se proto u dětí setkáváme s představami, že provedly něco hrozného, co ale nejsou schopny to vysvětlit, či popsat. Vinu rozvodu často svalují na sebe (26). Děti také trpí obavami, když odešel jeden rodič, zda je neopustí i rodič druhý. Je potřeba pamatovat na to, že děti nejsou zvyklé své pocity vyjadřovat slovně, často ani nemohou, protože pro jejich přesné vyjádření nemají dostatečnou slovní zásobu (22).

U dítěte mladšího školního věku se tedy v důsledku rozvodu rodičů nejčastěji objevují především velmi výrazné pocity ztráty a smutku a také viny. Stává se ale také,

že se objevuje agresivita. Dítě takovým chováním trestá své blízké, odmítá je, či provokuje. U dítěte je zhoršená soustředěnost a tím i vyšší náchylnost k úrazům vlivem stresu (19).

Příčinu změn chování dítěte je potřeba hledat především v nezvládnutí zátěže a emocí, jež jsou na dítě kladeny a také v jeho potřebě na sebe upozornit. Nejčastěji se ale můžeme setkat s těmito projevy:

- lež, drobné krádeže, útky z domova,
- obviňování sebe sama, separační úzkost,
- zamlklost, koktání, lhostejnost,
- zhoršení školního prospěchu, vztahů mezi spolužáky a kamarády,
- zvýšená agresivita, rozmazlenost,
- zvýšená ukázněnost,
- nechutenství či naopak přejídání,
- popírání nastalé situace,
- noční děsy, pomočování (26)

Často se také u dětí objevuje snění o společném životě s oběma rodiči, kteří se mají opět rádi a snaha dát proto rodiče opět dohromady (20).

I přesto že v tomto období bývají rodiče zaměstnáni především sami sebou, je potřeba aby i nadále plnili své rodičovské povinnosti a úkoly, protože i přesto, že přestali být manželi, nepřestali být rodiči (14).

1.3.2 Rozpadající se rodina a potřeby dítěte

Díky svému rozpadu již rodina přestává pro dítě plnit některé potřeby (15). Po rozvodu se nejčastěji, setkáme s úpravou, kdy je dítě vy výhradní péči matky, a s otcem má upravený styk, ten bývá nejčastěji každý druhý víkend. Díky tomuto uspořádání je dítěti zachován stabilní domov a výchovné prostředí. Bohužel ale je také výrazně ochuzeno o mužskou a otcovskou roli a otec nemá možnost se řádně podílet na výchově dítěte (26). Ve většině případů má dítě velmi omezený kontakt s otcem

a také s dalšími příbuznými z jeho strany. Dítě tímto ztrácí možnost identifikace se svou rodinou, je také ochuzeno o otcovskou roli ve svém životě (15).

Společně s rozvodem je pro dítě také další častou změnou nový domov. Dítě tímto ztrácí pocit jistoty a bezpečí, který mělo v domově původním, kam patřili oba rodiče, dítě ale také může ztratit své spolužáky a kamarády (15). Pro dítě by tedy z hlediska plnění jeho potřeb byla nejvhodnější společná výchova obou rodičů. Společná výchova odpovídá partnerskému soužití i po rozvodu. Rodiče i nadále bydlí ve společné domácnosti a také společně pečují o dítě. Tato možnost je ale velmi ojedinělá, i přesto že pro dítě přináší v porovnání s ostatními variantami nejméně bolestivých změn a ztrát (19).

Je také potřeba zdůraznit, že nezřídka dochází k tomu, kdy rodiče vlivem svých starostí zaměňují potřeby dítěte a to především potřeby citové za potřeby materiální (16).

S rozvodem nejčastěji přichází:

- ztráta jednoho rodiče
- ztráta možnosti identifikace s rodičem a jeho rodinou (26)
- změna bydliště, domova, spolužáků (15)
- záměna citových a materiálních potřeb (16)

1.4 Shrnutí

Období mladšího školního věku, je pro dítě obdobím plným změn, které jsou spojeny především s nástupem do školy, školními povinnostmi a novým třídním kolektivem (1). Dále je charakteristické pro identifikaci s mužskou a ženskou rolí (9).

Pro dítě mladšího školního věku, je tedy nejdůležitější:

- Stálý školní kolektiv, a skupina přátel pro vybudování své pozice mezi dětmi (26)
- Přítomnost obou rodičů pro správnou identifikaci s mužskou a ženskou rolí (9)
- Pozitivní vztah s oběma rodiči (1)

- Udržování kontaktů se širší rodinou dítěte (9)
- Naplnění potřeby společenské hodnoty (14)
- Vědomí otevřené budoucnosti, jistoty, bezpečí (14)
- Vědomí domova (20)
- Rozvíjení prvotních citových a sociálních vztahů a emočních zkušeností (14)

Výrazné změny pro dítě s sebou přináší ale také i rozvod rodičů. Pro dítě je taková situace velmi náročná (26). Pro většinu dětí znamená rozpad rodiny především ztrátu přítomnosti obou rodičů a tím také i ztrátu jistoty (8). Každé dítě reaguje na nově vzniklou situaci jinak, mezi nejčastější reakce mohou patřit například: lež, obviňování sebe sama, zhoršení školního prospěchu, noční děsy (26). Díky svému rozpadu rodina přestává pro dítě plnit některé potřeby (15).

Těmito potřebami jsou především:

- Přítomnost obou rodičů (9)
- Potřeba jistoty a bezpečí (14)
- Identifikace s oběma rodiči, jejich rolí a širší rodinou (26)
- Rozvíjení prvotních citových, sociálních vztahů a emočních zkušeností spojených s oběma rodiči (14)

1.5 Střídavá péče a dítě mladšího školního věku

V této kapitole bych se ráda zabývala přímým dopadem střídavé péče na dítě mladšího školního věku. Vzhledem k tomu, že na již zmíněné dopady mají nemalý vliv také intervaly střídavé péče, zabývám se zde i jimi. Dopady střídavé péče bych ráda rozdělila na pozitivní a negativní, a to i z pohledu dítěte, rodičů a psychologa. Dále bych zde ráda také zmínila, jak tuto problematiku vidí psychologové a také jaký je názor rodičů, na střídavou péči. Především bych ráda uvedla odlišnost názorů matek a otců, jež mají také nemalý dopad na dítě samotné.

1.5.1 Dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku

Střídavá péče se dá velmi dobře přirovnat k protéze, která nahrazuje zdravou a funkční končetinu. Tato protéza může být velmi dobře vymyšlená, její funkčnost je velmi dobrá a protéza je nenápadná. Pro danou situaci tedy představuje velmi dobré řešení. Stále se ale jedná pouze o náhražku (19).

Díky střídavé péči je pro dítě splněna potřeba pozitivní identity (17). Udržování pravidelného kontaktu s oběma rodiči, může pomoci dítěti opět nalézt jistoty, které ztratilo s rozvratem rodiny (29). Střídání prostředí, stěhování a přejíždění jsou pouze nedůležité podmínky, díky nimž ale zůstává vztah mezi dítětem a oběma rodiči velmi dobře udržen (31). Pro dítě není problémem si zvyknout žít ve dvou různých světech, musí ale i nadále zůstat zachována podmínka, že se mu tyto světy nepřátelsky nemíchají. Dítě je pak schopno si tyto světy oddělit (16). Také princip dělení zná dítě velmi dobře již od raného dětství, nemá pak problém přijmout skutečnost, že se o něj budou rodiče dělit. Podmínkou ale je, aby to stejně tak akceptovali i rodiče (18). Dítě si z rozvodu rodičů může do svého života vzít také poučení, že i velmi náročná životní situace lze vyřešit bez zbytečných naschválů a emocí (4).

Některé děti však mohou bojovat s vnitřní nejistotou, protože jejich potřeba stálého prostředí není naplňována. Neustálé přizpůsobování měnícímu se prostředí je pro ně velmi náročné, často bývá také ztěžované řešením konfliktů mezi rodiči, jež mohou negativně dopadat na rozvoj dětské osobnosti. Pro dítě by byla ideální taková střídavá péče, kde by dítě zůstávalo v jednom stabilním prostředí, které má řád, kde jsou jasně stanoveny pevné hranice a rodiče se střídají v péči o něj. S ohledem na děti by takové řešení bylo podstatně šetrnější než klasické řešení střídavé péče, bohužel ale najdeme jen málo rodičů, kteří by byli něčeho takového schopni (5).

Z výsledků zahraničních výzkumů je zřejmé, že děti svěřené do střídavé péče obou rodičů jsou pro život mnohem lépe připraveny, než děti, které byly svěřeny do výhradní péče jednoho z rodičů (24). Mnohem lépe prospívají po stránce zdravotní, duševní a citové, také ve vztazích rodinných a především i ve vztahu k sobě samému (31). Z výsledků dále vyplývá, že střídání bydliště navazuje na rodinné uspořádání, které fungovalo před rozvodem rodičů (21). Také v adaptaci mezi dětmi

ve střídavé péči a dětmi v úplných rodinách nenajdeme příliš rozdílů (31). I přesto je, ale pro dítě je nezbytné, aby mělo pevnou půdu pod nohama a dostávalo se mu pocitu jistoty, aby vědělo, že je milováno, a že i nadále má svůj domov se vším všudy (5).

Je tedy na rodičích, aby se snažili dítěti porozumět, poznávat jeho povahu a své výchovatské sklony formovat tak, aby co nejvíce odpovídaly osobnosti dítěte (5).

1.5.2 Vliv intervalů střídání na dítě

Intervaly střídavé péče by měly být podřízeny věku dítěte. Je potřeba pamatovat na to, že čím je dítě mladší, tím pomaleji mu utíká čas. Mladší dítě je tedy méně schopné vydržet v odloučení od rodiče. Dítě by nemělo být od rodiče odloučeno déle, než kolik je mu let. Pro dítě mladšího školního věku by tedy intervaly střídání mohly vypadat asi takto: ne déle než 7 dní s jedním rodičem, o prázdninách 10 dní až 2 týdny. (11). Nejosvědčenější a také nejčastěji praktikovaný pro dítě mladšího školního věku je tedy týdenní interval. V tomto intervalu si dítě zachová opravdový kontakt s oběma rodiči (19). Je potřeba aby se také střídali i dny víkendů, svátků a prázdniny, které dítě stráví u matky a u otce (26).

K tomu, aby se dítě lépe orientovalo, ve kterých dnech bude u matky či u otce, mu může velmi dobře pomoci kalendář, který rodiče společně s dítětem vytvoří. Dny trávené u matky budou barevně odlišné od dnů u otce. Tento kalendář pak dítě může mít stále při sobě, aby mělo jasnou představu, co bude následovat (26).

1.5.3 Pozitiva střídavé péče pro dítě

Srovnáváme-li klady a zápory střídavé péče můžeme se setkat například s názorem, že výhody jsou především ve vztahové, citové oblasti a ve zdravém vývoji dítěte, nevýhodou je praktické provedení, časová a ekonomická náročnost (21).

Na střídavou péči také můžeme nahlížet jako na jakési volné pokračování rodiny, tedy především jejích socializačních podmínek, které jsou základem pro pocit bezpečí a jistoty, že dítě má oba rodiče i přesto, že jsou rozvedení (31). Dochází tedy alespoň k částečnému zachování toho nejdůležitějšího, tedy rodinného prostředí pro dítě (32). Právě udržování pravidelného a stálého kontaktu s dítětem je také velmi důležité

i pro rodiče, protože i oni mají určitou potřebu jistoty, že neztratili své dítě (29). I nadále tedy může pokračovat rozvoj dětské důvěry k oběma rodičům a také důvěra v jejich přirozenou autoritu. Důvěra není rozvodem a zpřetrháním či narušením vazeb zničena (27). Společně s důvěrou dítě také neztrácí ani jeden druh lásky, který se mu dostává v úplné rodině, je zachována jak mateřská, tak i otcovská láska (20). Dítě má tedy i nadále možnost čerpat emoce od obou rodičů a zároveň se s nimi také podělit o ty své (27). Při střídavé péči se rozvedou jen rodiče, nedochází k rozpadu a zpřetrhání vztahů mezi rodiči a dětmi (3).

Díky střídavé péči tedy dítě nepřichází o přítomnost otce. Který je pro dítě významným zdrojem socializačních podnětů, zvláště pro chlapce je vedoucí osobou v mnoha sociálních funkcích, a v sociálním vývoji (14). Protože právě vlastní otec je pro dítě mnohem „opravdovější“ a nový matčin partner ho nemůže nahradit (27).

Jako pozitiva střídavé péče, můžeme označit především tato:

- výrazně lepší socializační podmínky výsledky dětí, lepší adaptace (31).
- zachování primární socializační skupiny (28)
- i nadále fungující socializační činitel rodiny (7)
- nenaplní se obavy ze ztráty rodiče (4)
- dítě si uvědomuje, že i přes rozvod neztratilo nikoho ze svých nejbližších osob (14)
- dítě se tímto také učí, že i mezilidské vztahové problémy mají svá řešení (14)
- střídavá péče zvyšuje sebeúctu dítěte (19)
- střídavá péče se více blíží kompletní rodině (12)

1.5.3.1 Pozitiva z pohledu rodičů

Rodiče mohou cítit, že střídavá péče je dobrá nejen pro jejich děti, které nechtějí přijít o žádného z rodičů, ale i pro ně samotné (4). Střídavá péče může být svým způsobem úlevou pro oba partnery. Oba mají jistotu, že na děti nezůstali sami a oba mají stejné šance a možnosti pro jejich výchovu (29).

Výhodu střídavé péče může být také to, že muž má čas jak na své děti, tak i na své koníčky a zájmy (4).

Střídavá péče tedy dovoluje otcům, aby se vyhnuli povrchním vztahům s dětmi. Více společně stráveného času jim umožňuje kvalitní změnu vztahu. Také ani takzvaný čas dobré pohody nemůže existovat bez běhu každodenních událostí, jakými jsou například udržování domácnosti, či drobné práce v ní (33). Pro dítě každého věku je velmi důležité vidět před sebou otcovský vzor, především v nejčastějších každodenních situacích (5). Otcové se tímto také vyhnou pocitům ztráty a snížení své vlastní ceny, které je velmi často provázejí při tradičním uspořádání, kdy jsou jim povoleny pouze víkendové pobyty s dítětem či jen jejich hlídání. Otcové také velmi často oceňují své právo dělat důležitá rozhodnutí pro život dítěte. Naplňuje je pocit, kdy mohou být dítěti nápomocni, dělat mu ochránce v situacích kdy se dítě setkává se zklamáním. Jsou hrdí, mohou-li být svědky toho, čeho děti dosáhly (33).

Střídavá péče slibuje především ulehčení matčina břemena a odpovědnosti v důležitých věcech. Dále také pomoc matce s každodenními záležitostmi a starostmi o děti. Matka tak dostává možnost na chvíli vystoupit z kolotoče rodičovství na plný úvazek. Jakmile se dítě vrátí do jejího domova, může se mu tak více věnovat, má na něj více energie. Ženy tedy čerpají užitek z pomoci bývalého manžela. Můžeme se také setkat s názorem: „jsem lepší matka i přesto, že nejsem matkou nepřetržitě, také se necítím na vše tolik sama. Pomáhá mi vědomí, že dítě má otce a že se na něj může obrátit kdykoli bude potřebovat.“ Střídavou péčí mohou také ženy velmi ocenit například při služebních cestách, či společenském životě (33).

Z pohledu rodičů jsou pozitiva střídavé péče především tato:

- jistota, že na děti nezůstali sami (29)
- stejné šance a možnosti pro výchovu dítěte (29)
- otcové se vyhnou pocitům ztráty a snížení své vlastní ceny (33)
- otcové oceňují své právo dělat důležitá rozhodnutí pro život dítěte (33)
- otce naplňuje pocit, kdy mohou být dítěti nápomocni (33)
- ulehčení matčina břemena a odpovědnosti v důležitých věcech (33)

- pomoc matce s každodenními záležitostmi a starostmi o děti (33)
- rodiče spolu nemusí svádět boj o to, s kým dítě bude (12)

1.5.3.2 Pozitiva z pohledu dítěte

Děti sami také zmiňují, že stěhování a přizpůsobování prostředí jim nevadí, jsou rády, že nemusejí žít pouze s jedním z rodičů. Většinou chtějí být s oběma rodiči spravedlivě, tedy po stejnou dobu. Nezřídka se také stává, že jsou to právě děti, kdo střídavou péči navrhne (29).

Dítě si může ze svých rodičů vzít ponaučení, že i náročné životní situace mají svá řešení a mohou se obejít i bez vzájemných naschválů. Dítě pak může být na své rodiče hrdé, že i takový spor dokázali vyřešit (4).

Pro děti by bylo nesmírně těžké se rozhodovat, s kým by chtěli bydlet, či kterého z rodičů mají raději, chtějí mít i nadále rodiče oba (12).

1.5.3.3 Pozitiva z pohledu psychologa

Dítě se rodí do partnerské dvojice, kde je muž a žena, tato dvojice je pro něj tedy naprosto přirozená, a od obou partnerů přijímá spoustu dobrého. Jako přirozené tedy chápe, že mu patří nejen matka, ale i otec (27). I přesto, že dojde k rozvodu, měli by dítěti být zachováni oba rodiče (5). Každý z rodičů dává dítěti něco důležitého, proto je potřeba situaci po rozvodu uspořádat tak, aby byla pro dítě co nejvíce vhodná. Je důležité respektovat přání a potřeby dítě, nezapomínat na ně (29).

Při střídavé péči je tedy zajištěna průběžná identifikace dítěte s mužskou a ženskou rolí, dítě tak může přebírat jasný vzor chování nejen v běžných situacích, ale i v situacích konfliktních (27). Ztráta mužské role v rodině by pro dítě znamenala také ztrátu možnosti k rozvíjení a kultivaci tohoto potenciálu daného jeho pohlavím (2). Dítě má tímto možnost i nadále čerpat emoce od obou rodičů, tak jak tomu bylo zvyklé již od narození. Nedochozí tedy ke zpomalení či dokonce zdeformování jeho emočního vývoje. I samo dítě může své emoce a starosti rozdělit mezi rodiče, má-li vztek, není všechen směřován pouze na matčinu stranu, ale je mezi rodiče rozdělen (27). Rodiče jsou mu neustále k dispozici, může se tedy na ně kdykoliv obrátit (7). Také pro udržení pravého rodičovského vztahu s dítětem, je potřebné žít

s ním obyčejný denní život (15). I vědomí vlastní identity, vlastního já je lépe utvářeno, je-li dítě ve trojstranném vztahu (2). V tomto uspořádání si dítě může dále rozvíjet svoji důvěru, kterou si mezi rodiči budovalo již od dětství (27).

Zvládnou-li rodiče všechny potřebné podmínky a povinnosti, postaví-li se k danému problému čelem, je tedy velký předpoklad pro úspěšné zvládnutí střídavé péče, dítě tak vstupuje do svého partnerského a manželského života více zkušené (27).

Z pohledu psychologů jsou pozitiva střídavé péče především tato:

- zajištěn průběžné identifikace dítěte s mužskou a ženskou rolí (27)
- možnost i nadále čerpat emoce od obou rodičů
- nedochází ke zpomalení, deformaci emočního vývoje dítěte (7)

1.5.4 Negativa střídavé péče pro dítě

Jako největší negativa je považována především nejednotnost výchovných prostředí, díky nimž se z dítěte může stát „malý bezdomovec“ (19). Některé děti mohou ztratit pocit domova, nepodaří se jim u žádného z rodičů najít trvalé zázemí, mohou tedy být frustrované (8).

Nevýhody střídavé péče se mohou velmi výrazně projevit, jakmile si rodiče najdou nové partnery, případně se s nimi rozhodnou žít (3). Jen malá část žen je schopna akceptovat děti nového partnera, u mužů je to asi polovina (5). Nevýhodou je také do jisté míry, praktické provedení střídavé péče a její finanční náročnost (21).

Dítě se také může setkat se smíšenými reakcemi od okolí, může to být od třídní učitelky, která je střídavým pobytem dítěte zmatena (26). Negativní odsouzení matky od veřejnosti tak může v dítěti vyvolat zmatek, nejistoty (24).

1.5.4.1 Negativa z pohledu rodičů

Výhody střídavé péče nejsou zcela zadarmo a ne každá žena je ochotna za ně zaplatit (33). Matka se může setkat s nepochopením svého rozhodnutí a někdy možná až zavržením od okolí, s nařčením typu „krkavčí matka“. Často je nucena čelit masivním nátlakům od okolí, které nechápe, že se matka může „vzdát“ svého

dítěte (24). Někdy má ale obavy sama matka z toho, že dítě ztratí, nebude mít možnost mu věnovat tolik času, dát mu vše, co dítě potřebuje, tak jako by tomu bylo v její výhradní péči (27). Klade si otázku, zda se otec o dítě dobře postaral, zda zvolil pro dítě vhodný program, zda se dítěte neptal na její soukromí, či zda nedošlo k popouzení dítěte proti matce (10).

Z pohledu rodičů jsou negativa střídavé péče především tato:

- matka se může setkat s nepochopením a ostrou kritikou od okolí (24)
- matka může mít obavy, že dítě ztratí (10)

1.5.4.2 Negativa z pohledu psychologa

Pro střídavou péči bývají velmi náročné především její začátky, kdy se dítě musí vyrovnat se spoustou změn (26). Často se setkáváme s názorem, že tento typ péče je velmi náročný a to nejen pro rodiče, ale i pro dítě. Páry proto musí prokázat nejen velkou vyspělost ale také oboustrannou snahu. Po rodičích je tedy požadováno, aby i přesto, že už nezastávají manželskou roli, zastávali i nadále roli rodičovskou a to v plném rozsahu (8).

Střídavá péče je nejvíce kritizována za nestálé a měnící se výchovné prostředí pro dítě. Pravidelné změny mohou být pro dítě stresující (7). Dvě různá výchovná prostředí mohou v dítěti způsobovat rozpaky či pocity, že neví, kam patří, čím je (19). Časté střídání prostředí se může také negativně projevit při vytváření bezpečného vztahu k jednomu z rodičů (5).

Z pohledu psychologů jsou negativa střídavé péče především tato:

- nestálé výchovné prostředí pro dítě (7)
- změny mohou být pro dítě stresující (7)
- narušení tvorby bezpečného vztahu k jednomu z rodičů (5).

1.5.5 Střídavá péče a rodiče

Ve většině případů je to matka, kdo má odpovědnost za fyzickou i psychickou péči o děti. Má také odpovědnost za výběr náhradníka, který ji zastoupí, když s dětmi nemůže být. Koordinuje jejich program, je odpovědná za provoz domácnosti, a to vše i přesto že i ona navštěvuje zaměstnání (33). Ale také i otec je pro dítě zástupcem a modelem jedné poloviny lidstva, měl by tedy být co nejlepším modelem (2). Také v průběhu manželství má muž rovnocennou odpovědnost za své děti, stejně tak jako matka. Rozvod by tedy neměl otce těchto povinností zbavovat (33). I přesto se ale stále setkáváme s názorem, jakoby otcové nebyli podstatnými rodiči, jako by své děti vlastně ani moc nepotřebovali a naopak, děti nepotřebovali otce (29).

Instinktivním chováním ke svému dítěti nejsou vybaveny jen matky, ale ve velmi podobné míře také otcové. Proto tedy není žádný důvod, který by mohl stát mužům v cestě k péči o své děti. Je fakt, že ženy mají tyto schopnosti rozvinuty lépe, ale rodičovství není soutěží o to, kdo se o dítě postará lépe. Ve prospěch dítěte je tedy potřeba dát otcům prostor proto, aby mohli i oni rozvíjet své pečovatelské schopnosti (2).

Je také potřeba zdůraznit, že ne všichni otcové chtějí takové závazky převzít, a ne všichni jsou toho schopni, většina otců se ale se svou rolí postupně sžije a stane se jim vlastní. Bylo by tedy asi náročné najít otce se střídavou výchovou, který by s tímto uspořádáním nesouhlasil (33).

1.6 Závěrem

Teoretická část mé práce, je zaměřena na dítě mladšího školního věku. S ohledem na tento věk dítěte jsem se zabývala nejprve samotným dítětem a jeho potřebami, poté jsem pokračovala potřebami, které mu saturuje rodina. Následně jsem popsala vnímání a prožívání rozvodu tímto dítětem. Právě vlivem rozvodu rodina přestává dítěti naplňovat některé z jeho potřeb. Další část práce je zaměřena vliv střídavé péče na dítě. Jedná se především o dopady střídavé péče na dítě, o její pozitiva a negativa. Také se zde zaměřuji podobně jako v předchozích kapitolách na saturaci potřeb dítěte

při střídavé péči. Protože smyslem střídavé péče by mělo být jakési volné pokračování rodiny a s tím i co možná největší naplnění potřeb, které jsou vlivem klasického porozvodového uspořádání velmi silně narušeny.

Předmětem výzkumu jsou již zmíněné dopady střídavé péče, její pozitiva negativa, a také saturace potřeb.

2 Cíl práce a výzkumné otázky

2.1 Cíle práce

Hlavním cílem výzkumné části mé bakalářské práce, bylo zjistit, jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku. Dále jsem také zjišťovala naplnění potřeb dítěte pomocí střídavé péče. Protože právě potřeby dítěte a jejich saturace mají výrazný vliv na celkové dopady střídavé péče. Zjišťovala jsem také, proč je střídavá péče stále tak málo užívaná.

2.2 Výzkumné otázky

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?
 - Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?
2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?
 - Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?
3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?
 - Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?
 - Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?
4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?
 - Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?
 - Proč je střídavá péče tak málo užívaná?

3 Metodika

3.1 Metodický postup

Pro výzkum k mé bakalářské práci jsem si nejprve zvolila kvalitativní výzkum, ve kterém jsem chtěla uplatnit metodu rozhovorů. Záhy jsem ale zjistila, že respondenti nejsou metodě rozhovorů příliš nakloněni. Zvolila jsem proto metodu kvantitativní distribuce. Pro tuto metodu byli respondenti výrazně přístupnější.

3.2 Metodika výběru respondentů

Jako respondenty pro výzkumnou část mé bakalářské práce jsem si nejprve vybrala pracovníky z oddělení sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) měst v okolí mého bydliště. Ale již při prvním kontaktu s pracovníky, který probíhal po telefonu, jsem zjistila, že pracovníci nejsou osobnímu rozhovoru příliš nakloněni, a to hlavně z důvodů velké časové vytíženosti. Část pracovníků také sdělila, že s problematikou střídavé péče má zkušenosti pouze minimální, nebo žádné. Rozhodla jsem se proto pomocí internetových stránek jednotlivých měst v České republice vyhledat také další oddělení sociálně právní ochrany dětí společně s kontaktními údaji na pracovníky působící ve vybraných městech.

Vzhledem k tomu, že v teoretické části mé bakalářské práce se také zabývám názorem psychologů a rodičů (otců a matek) na střídavou péči, rozhodla jsem se i je zařadit mezi respondenty pro výzkum. Pomocí internetových stránek sdružení zabývajících se problematikou střídavé péče jsem našla kontaktní údaje na daná sdružení.

Výběr respondentů není lokálně zaměřen.

3.3 Metodika sběru dat

Pro sběr dat od pracovníků OSPOD jsem zvolila metodu, kdy jsem pracovníka oddělení sociálně právní ochrany dětí daného města nejprve telefonicky kontaktovala, a po domluvě mu e-mailem zaslala dotazník, který je sestaven z otázek, jež jsem měla připraveny pro rozhovor. Tímto se tedy zasílaný dotazník velmi podobá původnímu plánu rozhovorů. Stejným způsobem jsem kontaktovala také sdružení, zabývající se

problematikou střídavé péče. Díky tomu se okruh mých respondentů velmi výrazně rozšířil také o názory psychologů a rodičů, jejichž děti jsou ve střídavé péči, mají s ní tedy zkušenosti.

Respondentům byly poleženy čtyři okruhy otázek, ke kterým byly přiřazeny ještě podotázky.

3.4 Metodika vyhodnocování

K vyhodnocení výzkumu jsem zvolila kvalitativní metodu vyhodnocení dotazníků, jež byly zaslány respondentům.

3.5 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor respondentů pro výzkum k mé bakalářské práci, se skládá celkem ze 30 respondentů.

Dotazovanými jsou:

- 11 pracovníc a pracovníků OSPOD, z toho 9 žen (respondenti č. 1- 9) a 2 muži (respondenti č. 10- 11),
- 3 psycholožky (respondenti č. 12- 14),
- 16 rodičů, z toho 3 matky (respondenti č. 15- 17) a 13 otců (respondenti č. 18- 30).

4 Výsledky

4.1 Dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku, a její intervaly

Pracovnice OSPOD (respondent č. 3) žádné dopady neuvedla.

Pracovnice OSPOD (respondent č. 5): „*domnívám se, že tato péče je poměrně náročná, ale přináší také i mnoho dobrého*“.

4.1.1 Pozitivní dopady

Celkem 19 ze 30-ti respondentů uvádí pozitivní dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku.

- Zachování obou rodičů - respondenti se shodovali ve výpovědích, kde jako pozitivní dopad uváděli zachování obou rodičů a jejich aktivní přítomnost v životě dítěte.

Možnost být s oběma rodiči, a lépe je tak poznat - vidí otcové (respondenti č. 21, 27, 28, 30) jako pozitivní dopad.

Alespoň rámcové zachování primární rodiny a přítomnost obou rodičů - uvádí jako pozitivní pracovník OSPOD (respondent č. 10), na to navazuje otec (respondent č. 19) se slovy: „*dítě si k oběma vytváří rodinné vztahy a od obou přijímá lásku*“.

- Dobré řešení porozvodové situace – respondenti se shodují s názorem, kde jako pozitivní dopad uvádí lepší vyrovnání dítěte s rozvodovou situací.

„Dopady střídavé péče jsou závislé od individuality dítěte, ale děti v tomto věku ji zvládají dobře“ - si myslí pracovník OSPOD (respondent č. 9).

Optimální řešení porozvodové situace pro dítě - hodnotí takto střídavou péči pracovník OSPOD a matka (respondenti č. 8 a 17).

Mnohem lepší reakce dítěte ve střídavé péči na následky rozvodu - uvedeno dále rodiči (respondenti č. 16, 25) jako pozitivní.

Větší přizpůsobivost dítěte - je otci (respondenti č. 18, 22) hodnocena jako další pozitivní dopad.

- Nejsou známy problémy – respondentům nejsou známy žádné problémy, či negativní dopady střídavé péče na dítě.

„*Nevidím žádné, nebo naprosto minimální negativní dopady*“ - rodiče (respondenti č. 15, 22, 24, 26, 29, 30).

„*Nejsou mi známy žádné problémy*“ - psycholožka (respondent č. 14).

„*Nemám zatím zkušenosti, kdy by střídavá péče nevyhovovala*“ - pracovnice OSPOD (respondent č. 1).

4.1.2 Negativní dopady

Celkem 6 respondentů ze 30-ti uvádí negativní dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku.

- Časté stěhování, nestabilní prostředí – jako negativní dopad na dítě respondenti označili jeho časté stěhování a změny prostředí.

„*Nestabilní výchovné prostředí, které může ovlivnit vývoj dítěte a také pokračující konflikty mezi rodiči, které také negativně ovlivňují dítě*“ - hodnotí jako negativní dopady pracovnice OSPOD (respondent č. 2).

„*Pro dítě mladšího školního věku by bylo vhodnější zázemí v jednom bytě*“ - toto si ze 30-ti respondentů myslí pouze jedna pracovnice OSPOD (respondent č. 6) a jedna psycholožka (respondent č. 13).

- Psychické problémy – respondenti dále uvádí, že vzhledem k častým změnám prostředí může dítě trpět psychickými problémy.

Psychické problémy a to: úzkosti, emoční regres, napětí, ztrátu bazálních jistot, hyperaktivitu dítěte a jeho neschopnost být na jednom místě - uvádějí oba pracovníci OSPOD a psycholožka (respondenti č. 10, 11 a 12).

„*Děti jsou vlivem střídavé péče utrápené*“ - uvádí psycholožka (respondent č. 13).

Servilní chování dcery k přítomnému rodiči - uvádí otec (respondent č. 20).

4.1.3 Intervaly střídavé péče

„Intervaly je nelepší podřídít přání dítěte a dohodě rodičů“ - uvádí pouze jeden respondent a to otec (respondent č. 21) z celkového počtu 30-ti dotazovaných.

- Týdenní interval – respondenti uvádí jako nejvhodnější interval pro dítě mladšího školního věku týdenní interval střídání.

Na otázku jaký interval střídavé péče pro dítě mladšího školního věku je nejvhodnější, uvedlo 13 ze 30-ti respondentů *interval týdenní* (respondenti č. 2, 3, 4, 8, 9, 15, 16, 18, 19, 20, 26, 29, 30), z toho vyplývá, že pro tento interval se nevyjádřili pouze psychologičky a pracovníci OSPOD.

- Interval týden až 14 dnů – jako další možnost uvádějí respondenti interval týden až 14 dnů, přičemž prodloužení intervalu na 14 dní je vhodné spíše o prázdninách.

Celkem 7 respondentů uvádí *interval střídání týden až 14 dnů* (respondenti č. 5, 7, 14, 22, 23, 25, 28) pro tento interval se opět nevyjádřili pouze pracovníci OSPOD.

- Interval 14 dnů a více - interval delší uvádějí respondenti, spíše v případech, kdy jsou vzdálenosti mezi rodiči větší, nebo v případech, kdy dítě může zároveň navštěvovat i rodiče druhého.

Interval 14-ti dnů - uvádí jedna pracovnice a jeden pracovník OSPOD (respondenti č. 1, 11).

Interval 14 dní až tři týdny - uvádí jeden pracovník OSPOD a jedna matka (respondenti č. 10, 17).

- Intervaly kratší – Mezi názory respondentů se ale také objevují i intervaly kratší. Tyto intervaly uvádějí respondenti jako vhodnější, jsou-li děti menší, či mají-li větší vazbu na jednoho z rodičů.

Matka 4 dni, otec 3 dny - tento interval zmiňuje otec (respondent č. 27).

„*Střídání po víkendech pátek-pondělí ráno 1x za 14 dní, + 2 dny v týdnu bez přespání mimo domov*“ - považuje psychologička (respondent č. 12) za nejvhodnější interval.

„Dlouhý interval není pro dítě mladšího školního věku příliš vhodný“ - zmiňuje otec (respondent č. 24).

- Celkem 2 z 9-ti pracovníků OSPOD (respondenti č. 4 a 7) *nemají zkušenost s tímto problémem.*
- Pracovnice OSPOD a psychologka (respondenti č. 6 a 13) intervaly neuvědli.

4.2 Pozitiva a negativa střídavé péče

Z celkového počtu 30-ti dotazovaných pouze jeden, a to pracovník OSPOD (respondent č. 11) na otázku pozitiv a negativ střídavé péče neodpověděl.

4.2.1 Pozitiva střídavé péče

Z celkového počtu 30-ti dotazovaných, pouze jedna respondentka, psychologka (respondent č. 13) uvádí: „*pozitiva střídavé péče nejsou*“.

- Přítomnost obou rodičů – jako největší pozitivum střídavé péče vidí respondenti aktivní přítomnost rodičů na výchově dítěte, tento názor se velmi podobá pozitivním dopadům střídavé péče na dítě.

Jako největší pozitivum střídavé péče považují respondenti *aktivní přítomnost obou rodičů na výchově dítěte a tím i stejné možnosti výchovy pro oba rodiče. Dále také to, že dítě neztratí ani jednoho z rodičů a může se tak i nadále učit z mužské i ženské roli.* Toto pozitivum uvedlo celkem 21 dotazovaných (respondenti č. 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29), tedy všechny kategorie respondentů kromě pracovníků OSPOD.

„*Rodič má možnost si více odpočinout, a dítě získá více zkušeností*“ - uvádí otec (respondent č. 24).

„*Moje děti říkají: taťko, jsme rádi, že máme tebe i mamku*“ - uvádí otec (respondent č. 29).

- Lepší připravenost pro partnerský život dítěte, lepší sociální zdatnost – respondenty je dále uváděna lepší připravenost dítěte pro partnerský život díky střídavé péči, než dítěte ve výhradní péči jednoho z rodičů.

„Dítě je lépe připraveno pro svůj partnerský život, než dítě ve výhradní péči jednoho rodiče“ - uvádí celkem 11 rodičů (respondenti č. 15, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 30).

„Dítě je díky střídavé péči sociálně zdatnější“ – myslí si jedna pracovnice OSPOD, jedna matka a otcové (respondenti č. 7, 16, 19, 30).

- Lepší reakce na rozvod – respondenti se také shodují ve výpovědích, kde uvádějí, že díky střídavé péči dítě rozvod snáší lépe, než ve výhradní péči jednoho z rodičů.

Lepší vyrovnání dítěte s rozvodem díky střídavé péči - uvádí jako další pozitivum pracovník OSPOD společně s otcem (respondenti č. 10, 20).

Zabránění syndromu zavrženého rodiče díky střídavé péči - považuje matka (respondent č. 16) za velmi pozitivní.

„Dítě není díky střídavé péči nuceno se rozhodovat, se kterým rodičem bude žít“ – si velmi cení matka (respondent č. 17).

4.2.2 Negativa střídavé péče

Dvě psycholožky a osm otců (respondenti č. 12, 14, 19, 20, 21, 24, 27, 28, 29, 30) negativa neuvedli.

- Časté stěhování, nestabilní výchovné prostředí – negativa střídavé péče se velmi podobají také názorům na negativní dopady střídavé péče, tedy názoru negativního působení častého stěhování a změn prostředí na dítě.

Kočovný život dítěte, jeho časté stěhování a nestabilní výchovné prostředí – je považován za největší negativum střídavé péče celkem 5-ti pracovníci, pracovníkem OSPOD a matkou (respondenti č. 1, 2, 4, 5, 6, 10, 17).

Nutnost adaptace dítěte na nové domovy a také přetrvávající konflikty mezi rodiči – je záporně hodnocena pracovníci OSPOD (respondenti č. 3, 8).

Stres dítěte při stěhování a také trauma z častého loučení - hodnotí jako nevýhodu střídavé péče pracovníci OSPOD a matka (respondenti č. 9, 17).

„Dítě by mělo mít stálé zázemí a s druhým rodičem rozšířený styk“ – zastává svůj názor pracovníci OSPOD (respondent č. 6).

- Dítě je vyčerpané, strádá – respondenti dále také uvádějí, že dítě díky neustálým změnám a stěhování může být velmi unavené.

„Dítě střídavou péčí strádá“ – zastává svůj názor psychologka (respondent č. 13).

„Dítě tímto může být velmi vyčerpané“ - navazuje pracovníci OSPOD (respondent č. 7).

- Finanční a technická náročnost – rodiče ve svých výpovědích uvádějí, že nevýhodou střídavé péče je pro ně větší finanční náročnost. Dále také uvádějí, že je pro ně obtížnější plánování času, než je tomu ve výhradní péči jednoho z rodičů.

Finanční nákladnost střídavé péče a také její technickou složitost - považují za další nevýhodu rodiče (respondenti č. 15, 16, 22).

„Dítě nemůže být s oběma rodiči zároveň“ - považuje za nevýhodu střídavé péče jeden z otců (respondent č. 26).

- Další tři otcové (respondenti č. 18, 23, 25) nevidí negativa střídavé péče.

4.3 Naplnění potřeb dítěte ve střídavé péči

Pracovníci OSPOD uvádí: *„ne každá střídavá péče je schopna naplnit potřeby dítěte“* (respondent č. 2), a také, že *střídavá péče nemůže nahradit úplnou rodinu* (respondent č. 8).

4.3.1 Potřeby jsou díky střídavé péči naplněny

Vzhledem k tomu, že smyslem střídavé výchovy je co možná největší naplnění potřeb dítěte, shodují se na tom i respondenti, kteří uvádí, že potřeby jsou střídavou péčí naplněny lépe než ve výhradní péči jednoho z rodičů.

Potřeby by měly být naplněny ve větší části, a je tedy snaha je střídavou péčí naplňovat podobně jako v rodině - odpovědělo celkem 22 dotazovaných (respondenti č. 3, 4, 5, 6, 7, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30), tedy kromě pracovníků OSPOD všechny kategorie respondentů.

„*Naplnění potřeb dítěte je smyslem střídavé výchovy*“ – domnívá se pracovníce OSPOD (respondent č. 1), že právě co největší možné.

4.3.2 Potřeby nejsou díky střídavé péči naplněny

Především psychologky si ale stojí za názorem, že střídavou péčí určitě nejsou potřeby dítěte naplněny a to především díky nestabilnímu výchovnému prostředí.

Naproti názoru doričů dva pracovníci OSPOD, jedna pracovníce a dvě ze třech psychologek, tedy celkem 5 dotazovaných (respondenti č. 9, 10, 11, 12, 13) namítají: „*potřeby dítěte nejsou střídavou péčí naplňovány*“.

4.4 Vlastní pohled, názor a zkušenosti se střídavou péčí

4.4.1 Dobré zkušenosti se střídavou péčí

- Střídavá péče jako dobrá alternativa – respondenti uvádějí, že střídavá péče je po rozpadu manželství velmi dobrá alternativa s ohledem na dítě a jeho potřeby.

Celkem 17 dotazovaných (respondenti č. 1, 4, 5, 10, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 25, 26, 28, 29, 30) považuje *střídavou péčí jako dobrou alternativu po rozpadu manželství, mají s ní dobré zkušenosti, mohou jí doporučit a jsou tedy jejími zastánci.*

- Zachování obou rodičů – respondenti se shodují, že alternativa střídavé péče je dobrá především z důvodu, že dítě společně s rozvodem neztratí žádného z rodičů.

„Střídavá péče obohatí dítě, které má možnost i nadále provozovat aktivity jako před rozvodem, a díky ní také celé břímě výchovy a zabezpečení dítěte neleží pouze na jednom rodiči“ - myslí si pracovnice OSPOD a matka (respondenti č. 3, 17).

Matka (respondent č. 17) dále zdůrazňuje: *„pro dítě je naprosto neřešitelné dilema se rozhodnout se kterým z rodičů chce žít, právě toho střídavá péče moji dceru ušetřila“*.

I otec (respondent č. 20) uvádí: *„jsem rád, že mohu být se dcerou i přes úskalí a náročnost střídavé péče pro oba rodiče“*.

4.4.2 Špatné zkušenosti se střídavou péčí

- Střídavá péče jako špatné řešení – především psychologové uvádějí, že se střídavou péčí nemají dobré zkušenosti a jsou tedy výrazně proti.

Mezi uvedenými respondenty, jež mají se střídavou péčí dobré zkušenosti, není ani jedna psychologka.

„Jsem výrazně proti střídavé péči“ - uvádí dvě ze tří psychologek (respondenti č. 12, 13).

„Střídavá péče není dobré porozvodové uspořádání, protože děti často pláčejí a říkají: musí to tak být, aby se tatínek nezlobil..., za mnohem vhodnější pro dítě tedy považuje, aby dítě nezůstalo doma a střídali se u něj rodiče“ - myslí si psychologka (respondent č. 13).

„Střídavou péčí si většinou přejí rodiče, jedno dítě mi na ni řeklo toto: no když naši to tak chtěli, ale já nevím, nechce se mi pořád stěhovat“ - uvádí pracovnice OSPOD (respondent č. 7).

„V současné době je střídavá péče velmi populární, ale asi jen málokdo ví, jak je pro dítě a jeho rodiče složitá“ - uvádí pracovnice a pracovník OSPOD (respondenti č. 2, 6, 10) svůj názor.

- Střídavá péče není pro všechny – respondenti dále uvádějí, že střídavá péče určitě není všespásným porozvodovým řešením, nemusí totiž vyhovovat nejen dětem, ale i rodičům.

„*Střídavá péče určitě není univerzálním řešením pro všechny*“ - myslí si psychologka společně s matkou (respondenti č. 14, 15). Dvě pracovnice OSPOD (respondenti č. 2, 3) jsou *pro střídavou péči pouze za splněných podmínek, jinak jsou proti*.

4.4.3 Proč je střídavá péče tak málo užívaná

- Rodiče nesplňují podmínky pro péči – jako důvod, proč je střídavá péče velmi málo užívaná, uvádějí především pracovníci a pracovnice OSPOD, nesplnění podmínek rodiči, potřebných ke střídavé péči.

Jako důvod, proč je střídavá péče v praxi tak málo užívaná zmiňuje celkem 7 dotazovaných (respondenti č. 1, 7, 8, 10, 11, 14, 15) *nesplnění podmínek rodiči pro střídavou péči*, v této výpovědi zcela chybí zastoupení otců.

- Dítě patří matce – naopak rodiče, převážně otcové, si stěžují na soudy a pracovníky OSPOD, u kterých nadále přetrvává názor, že dítě patří pouze matce.

Nejen ve společnosti, ale i v řadách mnoha soudců, pracovníků a pracovnic OSPOD je stále velmi pevně vžitá představa, že dítě patří matce - uvádí celkem 11 dotazovaných jako další důvod, z toho celkem 9 ze 13 otců (respondenti č. 14, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 27, 28, 29).

Matka je veřejností odsouzena, že se vzdá svého dítěte - uvádějí rodiče (respondenti č. 15, 20).

- Rodiče o střídavou péči nemají zájem – především pracovnice OSPOD jako další důvod malé aplikace střídavé péče uvádějí malý zájem rodičů o ni.

Otcové preferují a souhlasí s tím, aby dítě bylo svěřeno do péče matky - uvádí pracovníce OSPOD (respondenti č. 4, 7, 8) důvod proč není střídavá péče příliš často užívána.

„Protože rodiče o ni nemají zájem“ uvádí pracovníce OSPOD a otec (respondenti č. 3, 8, 20).

„Není výjimkou, kdy se po nějakém čase střídavá péče mění do výlučné péče jednoho z rodičů“ - zmiňují pracovníce OSPOD společně s matkou (respondenti č. 6, 9, 11, 17).

- Rozvodový průmysl – rodiče dále uvádějí, že střídavé péči brání silný rozvodový průmysl.

Otcové (respondenti č. 24, 26, 30) si dále stěžují na *rozvodový průmysl a byznys nekonečných rozvodových sporů, který mimo jiné také brání střídavé péči.*

- Nedostatek zkušeností – jako další důvod malého užití střídavé péče uvádí pracovníce OSPOD nedostatek zkušeností soudu a také i svých.

Jako důvod malého užití uvádí pracovníce OSPOD (respondent č. 9) také *nepreferování tohoto typu výchovy pro nedostatek zkušeností s ní.*

5 Diskuze

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila nejprve na odborníky, kteří mají se střídavou péčí zkušenost, těmi byli pracovníci oddělení sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) a psychologové. Dále jsem se zaměřila také na rodiče, kteří po rozvodu praktikují střídavou péči u svých dětí. Pro svoji práci jsem si vybrala metodu kvalitativního výzkumu, vedenou formou kvantitativní distribuce. Výzkum a výběr respondentů není lokálně zaměřen.

V první části výzkumu jsem se zaměřila na dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku. Tyto dopady je možné rozdělit na pozitivní a negativní. Pozitivní dopady zmiňují ve svých výpovědích především rodiče a někteří pracovníci OSPOD, a to: „*zachování obou rodičů*“. Naopak na negativní dopady poukazují všechny psycholožky a někteří pracovníci OSPOD a to především na: „*nestabilní prostředí a psychické problémy*“. Tyto výsledky potvrzuje také literatura. Těthalová uvádí, že udržování pravidelného kontaktu s oběma rodiči, může pomoci dítěti opět nalézt jistoty, které ztratilo s rozvrtem rodiny (29). Naopak Bimková a Kajuk říkají, že některé děti mohou bojovat s vnitřní nejistotou, protože jejich potřeba stálého prostředí není naplňována. Neustálé přizpůsobování měnícímu se prostředí je pro ně velmi náročné, často bývá také ztěžované řešením konfliktů mezi rodiči, jež mohou negativně dopadat na rozvoj dětské osobnosti (5).

Na otázku nejvhodnějšího intervalu střídání pro dítě mladšího školního věku uvedlo celkem 13 ze 30 dotazovaných interval týdně, dále 7 dotazovaných uvádí interval týden až 14 dní, ostatní respondenti uvádí intervaly delší až tři týdny, jiní zase naopak intervaly krátké, tedy střídání po 3 až 4 dnech. Také literatura uvádí, že intervaly střídavé péče by měly být podřízeny věku dítěte. H. De Man zmiňuje, že pro dítě mladšího školního věku by tedy intervaly střídání mohly vypadat asi takto: ne déle než 7 dní s jedním rodičem, o prázdninách 10 dní až 2 týdny (11).

Druhá část výzkumu je zaměřena na pozitiva a negativa střídavé péče. Jako pozitivní označilo celkem 21 respondentů *aktivní přítomnost obou rodičů na výchově dítěte*. Dále je rodiči uváděna *lepší připravenost pro partnerský život dítěte, lepší sociální zdatnost*. Tato fakta opět potvrzuje také literatura, která na nezbytnost

přítomnosti obou rodičů i po rozvodu velmi upozorňuje. Špaňhelová uvádí jako výhodu střídavé péče zajištění průběžné identifikace dítěte s mužskou a ženskou rolí, dítě tak může přebírat jasný vzor chování nejen v běžných situacích, ale i v situacích konfliktních (27). Také Šmolka poukazuje na výsledky zahraničních výzkumů, ze kterých je zřejmé, že děti svěřené do střídavé péče jsou pro život mnohem lépe připraveny, než děti, které byly svěřeny do péče jednoho z rodičů (24).

Jako negativna střídavé péče bylo pracovníky OSPOD označeno především *nestabilní výchovné prostředí pro dítě, jeho časté stěhování*. Rodiče vidí jako negativní *finanční nákladnost a také technickou složitost střídavé péče*. Literatura na nestabilní prostředí upozorňuje. Zároveň ale také Tyl uvádí, že střídání prostředí, stěhování a přejíždění jsou pouze nedůležité podmínky, díky nimž zůstává vztah mezi dítětem a oběma rodiči velmi dobře udržen (31).

Třetí část výzkumu je zaměřena na saturaci dětských potřeb ve střídavé péči. Na tuto otázku celkem 22 respondentů odpovědělo, že *potřeby by měly být naplněny ve větší části, a je tedy snaha pomoci střídavé péče o jejich naplnění podobně jako je tomu v rodině*. Tento názor zastávají především rodiče. Naproti tomu psychologové a pracovníci OSPOD- muži namítají: *„potřeby dítěte nejsou střídavou péčí naplňovány“*. V literatuře se setkáváme s názory, že ne všechny potřeby mohou být střídavou péčí saturovány tak, jako je tomu v rodině. I přesto, Matějček uvádí, že střídavou péčí je zajištěna přítomnost obou rodičů pro správnou identifikaci s mužskou a ženskou rolí. Díky střídavé péči je pro dítě také splněna potřeba pozitivní identity (17). Dále, jak zmiňuje Matějček, je zajištěno rozvíjení prvotních citových a sociálních vztahů a emočních zkušeností (14). Sporná je ale dle Bechyňové saturace potřeby jistoty a bezpečí. Pro některé děti je tato potřeba zachována a saturována díky tomu, že neztratili žádného z rodičů (4). Pro jiné, dle Nováka a Průchové k její saturaci nedochází a to především vlivem častého stěhování mezi dvěma domovi a dvěma různými výchovnými prostředími, dítě pak neví, kam patří a čím je. (19).

Poslední část výzkumu je zaměřena na zkušenosti se střídavou péčí a názory na ní. Celkem 17 dotazovaných se domnívá že: *střídavá péče je dobrou alternativou po rozpadu manželství*. Tento názor zastávají především rodiče. Naopak psychologové

tvrdí: „*Jsem výrazně proti střídavé péči*“. Na otázku proč je střídavá péče tak málo užívaná odpovídají pracovníci OSPOD, že hlavním důvodem je nesplnění potřebných podmínek rodiči. Naopak rodiče výrazně upozorňují na to, že *nejen ve společnosti, ale i v řadách mnoha soudců, pracovníků a pracovníc OSPOD je stále velmi pevně vžitá představa, že dítě patří matce.*

Na základě výsledků výzkumu by v souladu se zadanými cíli práce mohly být stanoveny následující hypotézy:

- Dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku jsou pozitivní.
- Potřeby dítěte jsou ve střídavé péči saturovány.
- Střídavá péče není užívaná z důvodu stále pevně vžité představy, že dítě patří matce.

6 Závěr

V bakalářské práci jsem se zabývala problematikou střídavé péče. Tuto problematiku jsem zaměřila na dítě mladšího školního věku. V práci jsem se zabývala především dopady střídavé péče na dítě, a také potřebami dítěte ve střídavé péči.

Střídavá péče jako porozvodové uspořádání není užívaná příliš často. Výrazně častěji je dítě svěřeno do péče jednoho z rodičů. Důvody, které k tomu vedou, jsou především nesplnění potřebných podmínek rodiči pro střídavou péči, a dále také stále přetrvávající názor nejen ve společnosti, ale i v řadách mnoha soudců, pracovníků oddělení sociálně právní ochrany dětí, že dítě patří matce.

Cílem práce bylo zjistit, jaké jsou dopady střídavé péče na dítě. Podle mého názoru může být střídavá péče pro dítě přínosnější, než výlučná péče jednoho z rodičů. Pro to, aby byla pro všechny zúčastněné přínosem, je ale nezbytné, aby byly splněny podmínky pro její fungování. Jejich splnění závisí ve velké míře především na rodičích. Myslím, že děti vnímají střídavou výchovu jako spravedlivé řešení, kdy neztratí ani jednoho z rodičů, nemusí se trápit, že například s matkou tráví mnohem více času než s otcem, a také se nemusí rozhodovat, se kterým z rodičů chtějí žít. Z mého pohledu jsou tedy dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku převážně pozitivní a to s ohledem na aktivní přítomnost obou rodičů na výchově dítěte. Díky tomu je také zabráněno syndromu zavrženého rodiče. Myslím si také, že se střídavou péčí mohou děti nést mnohem menší následky rozvodu, než děti ve výlučné péči.

Dílčím cílem bylo zjistit, zda jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte. Srovnám-li střídavou péči s výlučnou péčí jednoho rodiče, myslím si, že střídavá péče je schopná naplnit více dětských potřeb než péče výlučná. Cílem a smyslem střídavé péče tedy je, co nejvíce se přibližovat úplné rodině a tedy naplnit i co nejvíce potřeb dítěte.

Posledním cílem této práce, bylo zjistit, proč je střídavá péče stále tak málo užívaná. Zde jsem se setkala se dvěma názory. Ten první byl názor pracovníků oddělení sociálně právní ochrany dětí, kteří tvrdí, že není mnoho rodičů, kteří by splňovali podmínky pro střídavou péči, a také že ani sami rodiče nemají o střídavou péči zájem. Tím druhým, je názor rodičů, kteří tvrdí, že je velmi těžké si střídavou péči prosadit,

a to nejen u soudu, ale také i u pracovníků oddělení sociálně právní ochrany dětí. Myslím, že každý z názorů má své opodstatnění, dále si ale myslím, že je stále nutné informovat laickou i odbornou veřejnost o problematice střídané péče.

Domnívám se, že hlavní cíl i dílčí cíle práce byly splněny. Jsem si také vědoma toho, že výzkum je proveden nestandardním postupem. Ale i přesto si myslím, že zjištěné skutečnosti jsou zajímavé a mohou být přínosem především pro odbornou poradenskou činnost rodinám v rozvodové situaci. Práce by též mohla být přínosem pro informovanost veřejnosti o problematice střídané péče.

7 Klíčová slova

dítě mladšího školního věku

potřeby dítěte

rodina

rozvod

střídavá výchova

8 Seznam použitých zdrojů

1. ALLEN, K. E; MAROTZ, L. R. *Přehled vývoje dítěte: od prenatalního období do 8 let. 3. vydání.* Praha: Portál, 2008. 187 s. ISBN 978-80-7367-421-2.
2. BAKALÁŘ, E., et al. *Průvodce rozvodem pro všechny zúčastněné.* Praha: Lidové noviny, 1996. 256 s. ISBN 80-7106-157-3.
3. BALOGOVIÁ, D. *Striedavá výchova – cesta k zachovaniu rodičovstva.* [online]. Poslední aktualizace 21.05.2009 [cit. 2011-07-29]. Dostupné z: <<http://www.rekrodina.sk/index.php?id=131>>.
4. BECHYŇOVÁ, V. Co přináší oběma stranám střídavá péče o děti po rozvodu. *Děti a my.* 2000, 30, 3, s. 31. ISSN 0323-1879.
5. BIMKOVÁ, Z. KAJUK, M. Střídavá výchova ano nebo raději ne?. *Psychologie dnes*, 2008, roč. 14, č. 3, s. 36-37. ISSN 1212-9607.
6. CIHLÁŘ, P. [Http://www.stridavka.cz](http://www.stridavka.cz) [online]. 22.12.2010 [cit. 2011-07-30]. články. Dostupné z WWW: <<http://www.stridavka.cz/stridava-pece-detem-nevadi.html>>.
7. ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti.* 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. 114 s. ISBN 80-86432-11-4.
8. DUDOVÁ, R; HASTRMANOVÁ, Š. *Otcové, matky a porozvodová péče o děti.* 1. vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. 129 s. ISBN 978-80-7330-124-8.

9. ERIKSON, E. H. *Dětství a společnost*. 1. vydání. Praha: Argo, 2002. 387 s. ISBN 80-7203-380-8.
10. GJURIČOVÁ, Š. KUBIČKA, J. *Rodinná terapie. Systemické a narativní přístupy*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: Grada, 2009. 288 s. ISBN 80-247-2390-7.
11. H. DE MAN, Jan Piet . [Http://rodice.wz.cz/](http://rodice.wz.cz/) [online]. 26.10.2005 [cit. 2011-07-30]. Věk a střídavá péče. Dostupné z www: <<http://rodice.wz.cz/V%C4%9Bk%20a%20st%C5%99%C3%ADdav%C3%A1%20p%C3%A9%C4%8De..htm>>.
12. [Http://dolezite.sk](http://dolezite.sk) [online]. 04-03-2010 [cit. 2011-07-30]. Z domova. Dostupné z WWW: <http://dolezite.sk/STRIEDAVA_VYCHOVA_15.html>.
13. JONÁKOVÁ, I. Kritéria svěřením nezletilého dítěte do výchovy. *Právo a rodina*, 2008, roč. 10, č. 4, str. 12-15. ISSN 1212-866X.
14. MATĚJČEK, Z. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2.
15. MATĚJČEK, Z. DYTRYCH, Z. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2002. 128 s. ISBN 80-247-0332-7.
16. MATĚJČEK, Z. DYTRYCH, Zdeněk. *Přestali jste být manželi, ale zůstáváte rodiči*. 1. vydání. Praha: H&H, 1992. 16 s. ISBN 80-85467-53-4.
17. MATĚJČEK, Z. *Škola rodičů*. Praha: Maxdorf, 2000. 285 s. ISBN 80-85912-29-5.

18. NOVÁK, T. Mýty o střídavé péči o dítě po rozvodu. *Právo a rodina*. 2010, 12, 6, s. 12-14. ISSN 1212-866X.
19. NOVÁK, T., PRŮCHOVÁ B. *Předrozvodové a rozvodové poradenství*. 1. vydání. Praha: Grada, 2007. 144 s. ISBN 978-80-247-1449-3.
20. PLAŇAVA, I. *Jak se (ne)rozvádět*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 1994. 118 s. ISBN 80-7169-129-1.
21. RADIMSKÁ, R. Společná a střídavá výchova - debata plná rozporů. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. 2002, 3, 4, s. 10. ISSN 1213-0028.
22. SMITH, H. *Děti a rozvod*. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. 184 s. ISBN 80-7178-906-2.
23. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 224 s. ISBN 978-80-7367-250-8.
24. ŠMOLKA, P. Krkavčí matky. *Psychologie dnes*. 2000, 6, 1, s. 12-13. ISSN 1212-9607.
25. ŠNÝDROVÁ, I. [Http://www.iustin.cz](http://www.iustin.cz) [online]. 2009 [cit. 2011-07-30]. Spravedlnost dětem - Význam rodiny pro vývoj osobnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.iustin.cz/art.asp?art=3>>.
26. ŠPAŇHELOVÁ, I. *Dítě a rozvod rodičů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2010. 179 s. ISBN 978-80-247-3181-0.
27. ŠPAŇHELOVÁ, I. Střídavá péče o děti po rozvodu očima psychologa. *Právo a rodina*, 2005, roč. 4, č. 5, s. 1-5.

28. ŠULOVÁ, L. *Raný psychický vývoj dítěte*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2010. 247 s. ISBN 978-80-246-1820-3.
29. TĚTHALOVÁ, M. Střídavá péče po rozvodu je šance, aby mělo dítě mámu i tátu. *Děti a my*. 2009, 39, 2, s. 40-41. ISSN 0323-1879.
30. TĚTHALOVÁ, M. Rozvod je stejně traumatizující jako válka. *Informatorium*. 2010, 17, 8, s. 8-11. ISSN 1210-7506.
31. TYL, J. Střídavá péče je prokázane pro děti lepší. *Právo a rodina*. 2006, 8, 11, s. 18-22. ISSN 1212-866X.
32. VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2004. 356 s. ISBN 80-246-0841-3.
33. WARSHAK, R. *Revoluce v porozvodové péči*. 1. vydání. Praha: Portál, 1996. 240 s. ISBN 80-7178-089-8.
34. Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
35. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

9 Přílohy

Příloha č. 1 Dotazník vzor

Příloha č. 2 Dotazník pracovnice OSPOD 1

Příloha č. 3 Dotazník pracovnice OSPOD 2

Příloha č. 4 Dotazník pracovnice OSPOD 3

Příloha č. 5 Dotazník pracovnice OSPOD 4

Příloha č. 6 Dotazník pracovnice OSPOD 5

Příloha č. 7 Dotazník pracovnice OSPOD 6

Příloha č. 8 Dotazník pracovnice OSPOD 7

Příloha č. 9 Dotazník pracovnice OSPOD 8

Příloha č. 10 Dotazník pracovnice OSPOD 9

Příloha č. 11 Dotazník pracovník OSPOD 10

Příloha č. 12 Dotazník pracovník OSPOD 11

Příloha č. 13 Dotazník psycholog 1

Příloha č. 14 Dotazník psycholog 2

Příloha č. 15 Dotazník psycholog 3

Příloha č. 16 Dotazník matka 1

Příloha č. 17 Dotazník matka 2

Příloha č. 18 Dotazník matka 3

Příloha č. 19 Dotazník otec 1

Příloha č. 20 Dotazník otec 2

Příloha č. 21 Dotazník otec 3

Příloha č. 22 Dotazník otec 4

Příloha č. 23 Dotazník otec 5

Příloha č. 24 Dotazník otec 6

Příloha č. 25 Dotazník otec 7

Příloha č. 26 Dotazník otec 8

Příloha č. 27 Dotazník otec 9

Příloha č. 28 Dotazník otec 10

Příloha č. 29 Dotazník otec 11

Příloha č. 30 Dotazník otec 12

Příloha č. 31 Dotazník otec 13

Příloha č. 1 Dotazník vzor

Dobrý den,

jmenuji se Jana Krásná a jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity, kde studuji obor Rehabilitační a psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. Dovolila bych si Vás tímto poprosit o zodpovězení otázek pro kvalitativní výzkum k mé bakalářské práci, která má téma: „Sociální dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku“. Výsledky tohoto výzkumu budou použity pouze pro účely mé bakalářské práce.

Předem děkuji za Váš čas.

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**

Příloha č. 2 Dotazník pracovnice OSPOD 1

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Pokud zůstane dítěti zachovaný stejný kolektiv, tedy nedojde ke změně školy, mimoškolních aktivit a střídá pouze bydliště, nemáme poznatky, že by dítěti tato úprava nevyhovovala. V rámci našeho obvodu / 100000 obyvatel/ nebyla ani jedna střídavá výchova rušena nebo měněna na jiný typ úpravy. Větší vliv na dítě nemá ani tak stěhování jako nesoulad rodičů.

- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**

- jako ideální se osvědčilo 14 dní a 14 dní

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- pozitivní je jistě to, že se na výchově podílí oba rodiče stejným časovým podílem, zda stejně kvalitně je individuální u každého rodiče

- negativní je „kočovný život“ který dítě musí podstupovat

- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**

- není mi znám názor žádného dítěte, které by prošlo střídavou výchovou a dnes již bylo dospělé/ nutno si vyhledat dítě, které má tento typ úpravy za sebou/

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- to by mělo být smyslem střídavé výchovy, je však na rodičích, zda k tomu tak přistupují

- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**

- porovnání je nemožné, i když si rodiče uzavřou další vztahy a vytvoří úplnou rodinu, vždy se jedná o náhradní úplnou rodinu

- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**

- odpověď se nachází již v otázce. Já osobně doporučuji využít institutu střídavé péče v případě, že rodiče mají o tuto zájem. Nemá cenu nutit jednomu z rodičů péči o dítě, pokud se na to necítí nebo nemá po rozvodu možnosti – bytové, finanční, osobní.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- před jejím nařízením, tedy jednání s rodiči občas velmi dramatické, na samotné její fungování nahlížím velmi pozitivně a doporučuji

- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**

- myslím, že existují dva tábory názorů

- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**

- neboť sebou přináší spoustu problémů již při jejím nařizování

Příloha č. 3 Dotazník pracovnice OSPOD 2

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Dle mého názoru se jedná o výchovu v nestabilním prostředí. Tato skutečnost může ovlivnit vývoj dítěte.

- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**

- U malého dítěte je doporučena co nejkratší frekvence, zpravidla po týdnu

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Pozitivní je, že se oba rodiče podílí na výchově dítěte stejnou měrou a to nemusí volit mezi matkou a otcem.
- Negativní je, že dítě vyrůstá v nestabilním prostředí, stále se stěhuje.
 - **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Nejsem o tom přesvědčena.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Záleží na zralosti všech účastníků. Nejsem přesvědčena o tom, že každá střídavá péče může simulovat úplnou rodinu.
 - **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- Ne, to může pouze společná péče.
 - **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Ve výhradní péči jednoho z rodičů se objevuje pouze jeden výchovný model. Dítě se často s touto osobou ztotožňuje. Pokud je zachován široký styk s druhým z rodičů, jedná se o pozitivní dopad na výchovu nezletilého. Při střídavé péči vzniká riziko, že bude docházet k rivalitě mezi rodiči, kteří se budou snažit získat dítě v budoucnu do výhradní péče. Tomu přizpůsobí svůj přístup k výchově /přílišná benevolence, nadstandardní dárky, drahé dovolené/

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- Souhlasím se střídavou péčí tam, kde dochází ke shodě mezi rodiči. Praktikují ji již před podáním návrhu na rozvod a plně se přizpůsobují potřebám a přáním dítěte. Zastávají jednotnou výchovu. Tam, kde se rodiče ani nepozdraví, nepředávají si informace o dětech a bojují o prvenství ve výchově, tak tam s ní nesouhlasím.
 - **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**

- Jedná se v současné době o velice populární záležitost. Obávám se, že mnozí ani neví, jak je pro dítě složitá. Měla by být nařizována pouze tam, kde je chráněn zájem dítěte a ne tam, kde si to rodiče přejí.
 - **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- To není pravda. Téměř u každého druhého návrhu se objevuje střídavá péče. Otázkou je, zda je vždy pro děti vhodná. To dokáží posoudit znalci.

Příloha č. 4 Dotazník pracovnice OSPOD 3

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- V podstatě by se neměl klást velký důraz na věk, je to velmi individuální, je reálné uskutečnit střídavou výchovu v předškolním věku, tedy v období, kdy již dítě dochází do mateřské školy.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Literatura uvádí, že již střídání po 1 týdnu je obdobím dostatečně dlouhým pro adaptaci dítěte u druhého z rodičů, zejména pokud jej předchází alespoň jeden adaptační víkendový den. Delší interval většinou vyžadují ti z rodičů, kteří se s daným stavem jen těžko smiřují – jinými slovy, střídavou péči si v podstatě nepřejí..

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- pozitiva – viz předchozí odpověď,
- negativa – střídavá péče vyžaduje i určitou míru diplomacie, může se stát, že dítě vyhrožuje odchodem k matce a naopak, konflikty mezi dalšími dětmi v rodině, adaptace na nové partnery otce a matky
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**

- Opět jde o přístup obou rodičů ke svému dítěti. Pokud oba jednají v zájmu dítěte, je dítě obohaceno možnostmi být v častém kontaktu s oběma, sdílet s nimi volný čas, poznávat vzor otce i matky v dostatečné míře, což určitě dítě obohatí.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Měly by být, protože je opět na rodičích, jaký postoj ke střídavé výchově zaujmou. Oběma by mělo jít o blaho dítěte a vše je věcí dohody.
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
 - Samozřejmě opět záleží na stupni tolerance obou rodičů, na ochotě dělat vše pro jeho blaho, pokud jim opravdu jde o dítě. Střídavá výchova nemůže suplovat rodinu úplnou, pokud oba partneři mají nové protějšky, může i tato skutečnost dítě obohatit – opět vše záleží na vyspělosti obou rodičů.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
 - Můj názor je takový, že střídavá výchova obohatí dítě, bráně neležejí jen na jednom z rodičů, dítě má možnost dále provozovat veškeré aktivity jako před rozchodem rodičů atd.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Střídavá výchova je fenomén, který se stále více skloňuje v médiích a samozřejmě i legislativa zareagovala a upřednostňuje střídavou výchovu před svěřením do výlučné výchovy jednoho rodiče. I nález ústavního soudu z nedávné doby jasně ukazuje cestu, kudy by se měly soudy při rozhodování ubírat. Dokonce jasně vyslovil to, že i přes nechuť jednoho z rodičů mají soudy rozhodovat o střídavé výchově, neboť je to právě nezralost rodičů, která pak v důsledku brání rozvoji dítěte. Moje osobní zkušenost a názor na střídavou výchovu jsou takové, že pokud je to možné a rodiče jsou schopni normální komunikace, jsou splněny i další nutné podmínky – bydliště, škola, zájmové kroužky, atd., pak střídavou výchovu preferovat. Nicméně ještě lepším řešením je pak dohoda mezi oběma rodiči, která je dobrovolná.

- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
 - Na tuto otázku se samozřejmě názory různí a to podle toho, zda jde o veřejnost laickou, či odbornou a i zde co člověk, to názor. Ale celkově se dá říci, že veřejnost není proti.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
 - Nedá se říci, že by byla málo využívána, spíše není tak velký zájem samotných rodičů.

Příloha č. 5 Dotazník pracovnice OSPOD 4

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Nemáme zkušenosti se střídavou péčí u dětí tohoto věku.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Zkušenosti nemáme, domnívám se, že u dětí mladšího šk. věku je vhodné střídání po týdnu.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

Pozitiva: - kontakty mezi dětmi a oběma rodiči jsou časově vyvážené

- oba rodiče mají stejné možnosti působení na dítě
- dítě tak „nepřijde“ o jednoho z rodičů
- rodiče mají možnost se ve „svém“ čase věnovat dítěti intenzivně, protože v době, kdy dítě u sebe nemají, mají zase možnost intenzivněji pracovat apod.

Negativa: - střídání místa pobytu pro dítě (za předpokladu, že se dítě přesouvá

od jednoho rodiče k druhému – což bývá obvyklé)

- u dítěte hrozí pocit, že nemá vlastně žádný domov, určitý pocit „neukotvenosti“

(nepředpokládám, že by dítě stříдалo i školu – tuto variantu považuji za příliš pro dítě zatěžující, tudíž v podstatě zcela nevhodnou)

- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Obecně si myslím, že pokud dojde k rozvodu či rozchodu rodičů, je varianta střídavé péče tou nejlepší pro zachování vazeb na oba rodiče. Je to však velmi individuální, pro některé děti je střídání pobytu příliš zatěžující a záleží také na osobnostech rodičů.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Zcela asi ne, ale při střídavé péči zůstává dítě v kontaktu s oběma rodiči, u péče jednoho rodiče často dochází k přerušení nebo aspoň omezení kontaktů s druhým rodičem
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- Nikoliv.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Za určitých podmínek (dítěti nedělá problém měnění bydliště, oba rodiče jsou výchovně způsobilí a nemají úplně rozdílný model výchovy a jsou schopni se v zájmu dítěte na základních věcech domluvit) Považuji střídavou péči za lepší variantu než péči jednoho rodiče.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- Zkušenosti velmi malé, nicméně zatím spíše pozitivní. Názor – viz. výše.
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- Myslím, že převládá spíše názor negativní, ani odborníci se neshodují.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- Hlavně proto, že otcové spíše souhlasí s tím, aby bylo dítě svěřeno do péče matky, o střídavou péči nemají až tak zájem.

Příloha č. 6 Dotazník pracovnice OSPOD 5

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Samozřejmě se s nařízením střídavé péče setkáváme, ale pokud vše správně funguje, již k nám pak rodiče ani děti nechodí a s problémy, které tato péče jistě přináší, se nám nesvěřují. Setkáváme se většinou jen s případy, kdy se tato péče neosvědčila. Domnívám se, že je tato péče pro děti poměrně náročná, ale na druhé straně jim přináší i mnoho dobrého.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Za vhodný interval bych považovala u menších dětí 14 dnů u starších i týdenní nebo naopak i delší než 14 dnů.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Pozitiva – ve výchově jsou stále i po rozvodu zastoupeni oba rodiče rovnoměrně
- Negativa – časté stěhování, určitá absence pevného zázemí
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Nemyslím, že jsou tyto děti na život připraveny lépe. Pouze mají zřejmě pocit, že nepřicházejí rozvodem ani o jednoho z rodičů.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Ne zcela, ale je to podobné
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- není
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Liší se případ od případu, ale pokud střídavá lépe dobře funguje, je asi lepší

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- Domnívám se, že je to dobrý institut a pro výchovu dětí bývá v některých případech velmi vhodný. Podmínkou je však dobrá spolupráce a komunikace mezi rodiči.

• **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**

- Nevím, ale veřejnost zřejmě nemá vždy přesné informace. Její představy bývají občas zkreslené.

• Proč je střídavá péče tak málo užívaná?

- Na našem okrese se vyskytuje poměrně často. Pokud si to rodiče přejí, téměř vždy jim místní soud vyhoví

Příloha č. 7 Dotazník pracovnice OSPOD 6

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Dle mého názoru by dítě mělo mít spíše zázemí v jednom bytě, tudíž spíše by měl mít druhý rodič s dítětem co nejširší kontakt, ale ne střídavou výchovu.

• **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**

- Jak jsem nahoře uvedla, spíše širší kontakt druhého rodiče s dítětem. Myšleno tím rodiče, který nemá dítě ve výchově.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Dle mého názoru je pro dítě lepší, když má u jednoho rodiče stále zázemí a k druhému chodí na kontakty. I když delší, ale „doma“ je u jednoho z rodičů. Myslím si, že později, když si oba rodiče založí další rodinu, je dítě ve střídavé péči z těchto rodin „vyloučeno“, nemůže se cítit nikdy „doma“, když stále střídá rodiny.

• **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**

- Nemohu posoudit.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Ze zkušenosti vím, že rodiče po rozchodu mají každý jinou životní úroveň a tudíž dítě nemá u každého stejné životní podmínky. Poté dochází k tomu, že dítě si vybere samo, že chce žít u rodiče, který mu více „nabídne“.
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
 - Myslím si, že ne. Vždy je to jenom „náhražka“.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
 - Pokud jsou rodiče spolu schopni komunikovat, nevidím problém ve svěřením dítěte do výlučné péče jednoho z rodičů. Vždy se mohou dohodnout na tom, že druhý rodič si bude dítě co nejčastěji brát a tím co nejvíce se podílet i na jeho výchově.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- Většinou se střídavé výchovy změnilo na základě přání samotného dítěte na svěřením do výlučné péče jednoho z rodičů. Jen málo rodičů zvládne střídavou výchovu praktikovat bez problémů a výhrad jeden k druhému.
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
 - Myslím si, že veřejnost spíše střídavou výchovu propaguje. I když si myslím, že málokdo ví, o co vůbec v této výchově jde.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
 - Pokud jsou rodiče schopni se spolu bez problémů domlouvat, dohodnout se i na výchově a většinou se shodnou na výlučném svěřením do péče jednoho z rodičů.

Příloha č. 8 Dotazník pracovníce OSPOD 7

Úvodem chci sdělit, že střídavá péče je vhodnou alternativou uspořádání poměrů po rozchodu rodičů, která však předpokládá schopnost rodičů se na všech podstatných

věcech domlouvat, zaujímat stejné výchovné postoje, zachovat si úctu a respekt k bývalému partnerovi. Z toho vychází, že většina rodičů nemůže mít pro střídavou výchovu vhodné předpoklady. U soudu sice dojde k uzavření dohody, ale velmi brzy se rozběhne kolotoč problémů, je otázkou času, kdy jeden z rodičů požádá soud o výlučnou péči. Existuje řada partnerů, kteří se naučí dobře o dítěti komunikovat, a střídavé péče může zdárně probíhat. Faktem ale zůstává, že střídavou péči si většinou přejí rodiče, pro ně představuje spravedlivé uspořádání. Před několika dny mi malé dítě z 1. řeklo na střídavou výchovu, „no když naši to tak chtěli, ale já nevím, nechce se mi pořádkem stěhovat“. Myslím, že je to dostatečně výmluvné, dítě v řadě případů jen respektuje přání rodičů. Je pravda, že pro řadu starších dětí je to i vlastní volba a jsou schopni tuto péči zvládnout, ale u menších dětí mohou být problémy.

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Nemáme zatím dostatek případů, abych mohla tyto dopady vyhodnotit
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Je to různé, možná 14 dní s tím, že jeden víkend je tráven s druhým rodičem, střídání lze aplikovat o týdně, dle mého je to příliš krátká doba, měsíc, pak zase jedine s probíhajícím stykem s druhým rodičem, z hlediska dávek je výhodnější,

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- V tomto případě jsou hlavními aktéry rodiče, dítě se více podvoluje jejich představě, méně prosazuje své zájmy, mohou být potlačeny projevující se psych. problémy dítěte, po praktické stránce je to stejně, je třeba řešit kroužky, jsou prázdniny atd.
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Může být soc. zdatnější, ale také naopak psychicky vyčerpané, to je individuální

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Myslím, že stejně nemohou nikdy být, ale je to snaha se alespoň přiblížit.
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- Spíše je možné porovnat model výlučné péče jednoho rodiče s široce upraveným stykem druhého rodiče s dítětem a střídavou výchovu, v obou prostředích chybí druhý rodič,
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Jak jsem uvedla u široce upraveného styku je podobnost s prostorem pro výchovu druhého rodiče vysoká, ale je to o rod. kompetencích, u střídavé výchovy je naplněna rovnováha, u výlučné péče přeci jen „ má navrch rodič“, jemuž je dítě svěřeno, záleží na postoji rodičů

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- Názor jsem uvedla, není to všespásné řešení, u většiny rodin ji nelze aplikovat, novela, která tuto formu bude upřednostňovat, je chybná, jistě znáte nález ústavního soudu v této věci
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- Zbytečně optimistický
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- Ze všech důvodů již uvedených, je třeba vidět i fakt, že řada otců se kloní k výlučné péči matek, neprojeví zájem o vlastní výlučnou péči, je pravda, že zájem otců je o střídavou péči větší, než je tomu u matek

Příloha č. 9 Dotazník pracovnice OSPOD 8

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Otázka, na kterou z pozice sociálního pracovníka OSPODu nemohu odpovědět, protože není v našich silách po té, co je dítě svěřeno do střídavé péče svěřeno,

zjišťovat, jaké dopady má tento způsob výchovy na dítě mladšího školního věku. Pokud střídavá péče je pozitivní, o tomto nemáme zmínky, pokud se objevují problémy, rodič, který tyto problémy zaznamenává, se pak může obrátit na soud se změnou výchovného prostředí u dítěte. Mohu vycházet pouze ze statí či článku odborníků (zejména pak psychologů), kteří v současné době hodnotí střídavou výchovu jako pro dítě optimální.

- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Děti jsou do střídavé péče svěřovány zejména v týdenních intervalech, tudíž se domnívám, že tento interval je nejvhodnější.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Pozitiva spatřuji v tom, že dítě má zaručený kontakt s oběma rodiči, může tedy přejímat role dospělého, být v kontaktu s oběma rodiči, je tedy vychávané (být mnohdy rozdílně) oběma rodiči.
- Negativa: pokud rodiče zůstali rodiči a komunikace mezi nimi není problematická a v zájmu dítěte kooperují, pak negativa neshledávám. Pokud střídavá péče je praktikována naopak u rodičů, jejichž komunikace není ideální, dítě je neustále ve středu konfliktu rodičů, mnohdy nejsou zajišťovány jeho potřeby, resp. přání (např. přání se tento týden nepřesouvat k matce/otci, protože právě má něco naplánováno u rodiče, u kterého je atd.)
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Nedokážu zodpovědět, na tuto otázku je třeba odpověď dítěte, které střídavou výchovou prošlo a může již minulost + současnost zhodnotit.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Je-li na mysli úplná, fungující rodina, tak lze na tuto otázku odpovědět tak, že tato je nenahraditelná a pouze taková rodina uspokojuje řádně všechny potřeby dítěte.
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- Myslím, že není... úplná rodina je tvořena vlastními rodiči a event., sourozenci, ve střídavé péči dítě žije v neúplné rodině s výchovným působením jednoho rodiče... případně jeho partnerů atd. Doplněná rodina funkce plní jinak než rodina orientační.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče**
- Střídavá péče je pro dítě výhodnější, pokud převládají pozitiva – viz otázka č. 2. Pokud rodiče nejsou schopni spolu komunikovat, je výhradní péče jednoho z rodičů výhodnější, neboť ten přebírá na sebe závazky týkající se dítěte (nákup oblečení, úhrady zájmů.... Tato komunikace není možná a v praxi reálná pokud rodiče setrvávají se sporu.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Střídavá výchova je v současné době uplatňována vždy pokud se na ni rodiče shodnou, tudíž soud schvaluje dohodu rodičů o tom, že dítě se svěřuje do střídavé výchovy.
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- Veřejnost tuto možnost díky sdělovacím prostředkům vnímá, dotazuje se na možnost takové výchovy, zároveň především pak matky vyjadřují obavy z takové možnosti. Tyto pramení z jejich přesvědčení, že otec není schopen dítě zaopatřit a to z důvodu jak pracovní vytíženosti, tak z důvodů ryze praktických. Více méně se domnívají, že otec bude požadovat tento druh výchovy jako vydírání matky.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- Jednak k důvodu, že mnozí otcové opravdu nemohou či nechtějí dítě zaopatřit vzhledem ke svému pracovnímu vytížení, dále pak že někteří rodiče od sebe žijí více km, není tedy možné, aby dítě navštěvovalo jednu ZŠ, kroužky atd. Dalším

důvodem je právě výše zmiňovaná nevraživost při rozchodu partnerů a partnerské problémy se promítají i do rodičovství, tudíž střídavá výchova není možná, neboť pak není v zájmu nezletilého dítěte.

Příloha č. 10 Dotazník pracovníce OSPOD 9

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Nelze se jednoznačně vyjádřit, je závislé od individuality dítěte, ale z praxe to děti této věkové kategorie zvládají dobře, pokud však mezi rodiči vládne dobrá komunikace.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Těžko je možné hodnotit, odborníci uvádějí, že nejideálnější je týdenní interval.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Při dobré komunikaci mezi rodiči – pozitiva - častý kontakt s oběma rodiči, pozitivní citové vazby k oběma rodičům, vzor mužské a ženské role a tedy řádný vývoj.
- Pokud není mezi rodiči kvalitní komunikace pak negativa – stres při přechodu od jednoho rodiče k druhému, úzkost, somatické potíže, pocity viny.
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Opět, pokud vládne mezi rodiči kvalitní vzájemná komunikace, není pak dítě střídavou výchovou poznamenáno, pokud komunikace není dobrá, pro dítě je střídavá péče problémem a jeho příprava na budoucí život je zkušeností výrazně poznamenána.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Ne.

- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
 - Ne
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
 - Opět při kvalitní komunikaci rodiče po rozchodu nepřestávají být rodiči, pokud je vzájemný soulad ve výchově, pak může být střídavá péče přínosem pro dítě. Pokud problém v komunikaci, bohužel častější případ, pak je výhradní péče jednoho rodiče dle mého názoru pro dítě lepší.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- Střídavá péče je jistě velmi přínosná po rozchodu rodičů, tam, kde rodiče nepřestali být kvalitními rodiči a jsou schopni vzájemné komunikace. Bohužel v praxi velmi mimořádné.
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
 - Otcové ji dle mého názoru výrazně vítají, odborníci jsou rozpačití, chybí výzkumy z praxe.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
 - Soudy tento typ výchovy prostě nepreferují, málo zkušeností a hlavně zpětných vazeb o tom, že by to řádně fungovalo. Často dojde k střídavé výchově a po pár letech dochází k novému návrhu na výhradní péči jednoho z rodičů.

Příloha č. 11 Dotazník pracovník OSPOD 10

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Vážená kolegyně, v současné době jeden z poslanců ODS se snažil prosazovat, aby soudy přistupovaly k úpravě rodičovské zodpovědnosti k dětem s tím, že střídavá péče bude mít přednost. Je to nesmysl, protože když se podíváte do komentáře zákona o rodině ve věci úpravy rodičovské zodpovědnosti, zjistíte, že a/ rodiče se musí dohodnout na výchovném stylu, který bude uplatňovaný k dítěti

b/ dítě nesmí měnit školu

c/ dítě nesmí měnit své referenční skupiny

d/ oba rodiče mají zájem o výchovu dítěte

e/ potřeby dítěte budou lépe uspokojeny při této úpravě rodičovské zodpovědnosti.

V praxi jsem zaregistroval pouze jeden rozvedený manželský pár, který se blížil těmto podmínkám pro nařízení střídavé péče. V drtivé většině případů rodiče tyto podmínky nesplňují a většina soudců Vám sdělí, že rozsudek o střídavé péči se jim brzy objevuje znovu na stole s návrhem na svěření dítěte do péče jednoho z rodičů. Poprvé byla střídavá péče zavedena v sedmdesátých letech v Kalifornii a tato generace, v současné době dospělá, má větší psychické problémy než generace, která tímto experimentem neprošla. Soc. pracovníci mají pro děti, kde je střídavá péče jeden termín – je to dítě stále s batohem na zádech. Aby střídavá péče byla pro dítě přínosem, musí být rodiče k sobě hodně tolerantní a empatictí k potřebám dítěte, což se v praxi moc nevyskytuje.

- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**

- Interval pobytu u jednoho z rodičů do značné míry ovlivňuje věk dítěte. Víme, že čím mladší dítě, tím častější je nutný kontakt dítěte s rodičem. Nejčastěji vidíme interval 14 dnů.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Viz body výše

- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**

- Ne, pokud jsou rodiče rozumní, zachová si dítě kladné vztahy k oběma rodičům širokým stykem s druhým rodičem, který nemá dítě ve své péči.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- NE, v drtivé většině případů to tak není.
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
 - Ne, nesmíme zapomenout, že rodiče, kteří se rozvedli, budou ve většině případů zakládat další rodiny, čímž dochází k tříštění zájmů, je oslabena komunikace mezi rozvedenými rodiči, kteří většinou vždy dají přednost své nové rodině a zájmům svých dalších dětí. V úplné funkční rodině tato problémy nejsou.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
 - Záleží na tom, zda oba rodiče si uvědomí, že nejsou již manžely a mají tzv. „šrám na duši“, z rozchodu zhojený nebo zda své trauma nadále promítají do výchovy dítěte. Při výhradní péči jednoho rodiče o dítě a širokém styku dítěte s druhým rodičem nemusí být zájmy dítěte vůbec ohroženy.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Viz body výše uvedené
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
 - Veřejnost je manipulována sdělovacími prostředky do nejrůznějších názorů, aniž by ke svému rozhodování měli nejzákladnější poznatky. To je ale důsledek toho, co je veřejnosti předkládáno k „věření“.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
 - Málokterí rozvedení rodiče jsou tak ideální, aby střídavá péče byla více využívána.

Příloha č. 12 Dotazník pracovník OSPOD 11

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Dopady na dítě mladšího školního věku bych asi nejspíše rozdělil na negativní a pozitivní. V tomto případě je však třeba přihlížet k osobnostní vyzrállosti jak dítěte, tak rodičů.
- Negativní dopady vidím hlavně v tom, že dítě mladšího školního věku může prožívat a většinou prožívá pocity nejistoty, úzkosti, napětí, dochází k sebeobviňování, tyto faktory však časem oslabují a dítě si zvyká, ale pouze za předpokladu, že rodiče jsou ve shodě k výchově svých dětí. Dále se pak děti musí adaptovat na nové prostředí u jednoho z rodičů. Velká zátěž pro dítě je také v tom, aby přijalo nové partnery rodičů, což je kolikrát nejtěžší.
- Pozitivní dopady jsou ty, že je primární rodina alespoň rámcově zachována a dítě má „tatínka“ i „maminku“. Po rozvodu, pokud střídavá péče, potažmo rodiče fungují tak jak mají, nemanipulují, jsou ve shodě, tak v určitých případech působí střídavá výchova na dítě jako zklidňující prvek. Pokud dítě vyloženě nepreferuje jednoho z rodičů, cítí děti mladšího školního věku střídavou výchovu jako spravedlivé řešení.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
 - Pokud jsou intervaly příliš krátké, můžou děti cítit jistou vykořeněnost, nejsou nikde doma, nemají dostatečný pocit bezpečí a jistoty, hůře a déle se adaptují na způsob svého nového života. Příliš krátké intervaly mohou vést ke stresu, úzkosti (děti přijedou, vybalí, jdou do školy, zabalí a odjedou).
Pokud jsou intervaly příliš dlouhé, jedná se ve většině případů o střídavou péči, kdy rodiče žijí daleko od sebe, dítě navštěvuje dvě školy. Z mého pohledu žije dítě dva životy, dlouho si zvyká na prostředí, stýská se mu po druhém rodiči, je v tenzi. Ve školním prostředí může docházet k nepříjetí. Dítě začne přemýšlet, kde je to lepší.
 - Dle mého názoru je nejlepší střídat intervaly po dvou až třech týdnech u dětí mladšího školního věku, za předpokladu, že oba rodiče žijí blízko sebe a dítě může navštěvovat stejnou školu, může také navštívit druhého rodiče.

- Střídavá výchova nemusí být pro dítě to nejlepší a záleží na osobnosti dítěte, jak střídavou péči přijme.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- **Pozitiva:** Mohou trávit s dětmi přibližně stejný čas jako bývalý partner. Rodiče nemívají vůči sobě v případech střídavé výchovy negativní postoje, což je pro dítě to nejlepší. Střídavá výchova je z pohledu rodičů spravedlivá pro oba rodiče, ale i pro dítě. Všichni členové rodiny se s nastalou těžkou životní situací lépe vyrovnávají.
- **Negativa:** Rodiče mohou manipulovat s dětmi (jak vědomě, tak nevědomě), rodiče mohou ovlivňovat prarodiče dítěte, kteří často nechápou smysl střídavé výchovy. Další negativum vidím v představě rodičů o tom, že střídavá výchova je vhodná pro každého a v každém věku dítěte. Tatínkové často přenáší zodpovědnost na své rodiče (musí přece vydělávat), maminky zase podceňují otce ve schopnosti postarat se o děti. Rodiče mívají obavu, že dítě nebude nikde doma. Negativa spatřuji hlavně v době před úpravou poměrů k dětem. Negativa jsou spíše obavy rodiče o dítě. Po rozhodnutí soudu mohou být negativa stejná jako u každé jiné úpravy poměrů k dětem, kdy rodiče nežijí spolu.
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
Nevím. Je spousta faktorů, které toto ovlivňují. Mám za to, že i když jsou rodiče při střídavé výchově ve shodě a snaží se dítě vychovávat stejným stylem, stávají se rodiče každý pro dítě samostatným systémem (výchovným, pečujícím.....), který dítě ovlivňuje trochu jinak. Dítě pak ovlivňují z obou stran noví partneři rodičů atd.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Spíše ne. Myslím třeba, že pokud bychom na otázku aplikovali Maslowovu pyramidu potřeb a pohybovali bychom se od základny směrem nahoru, jsou

potřeby v případě střídavé nebo jakékoliv jiné výchovy naplňovány méně než v případě úplné rodiny. Ovlivňuje to, myslím, hlavně to, že rodina jako taková přestává do jisté míry plnit své funkce a tyto funkce začínají přebírat samostatně otec a matka, kteří mají každý jiné možnosti tyto funkce plnit, potažmo uspokojovat potřeby dětí.

- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**

- Myslím, že spíše ne. Dítě nevidí, jak fungují rodiče jako systém, který dítě komplexně ovlivňuje, uspokojují jeho potřeby. Dítě má při střídavé péči dva oddělené vzory, které se v čase ve svých postojích k výchově chtě nechtě vzdalují.

- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**

- V tomto případě mám za to, že se jedná v podstatě o totéž, pouze s tou výjimkou, že rodiče mají určený styk ve většině případů v míře kratších intervalů než u střídavé. U výhradní péče jednoho z rodičů se také nepředpokládá, že rodiče jsou za jedno ve výchově, většinou k sobě mají ambivalentní postoje. Pokud jsou při obou zmiňovaných druzích výchov zachována stejná pravidla, rodiče jsou ve shodě, snaží se o výchovu dítěte stejným způsobem, komunikují spolu!!! jedná se o rozdíl většinou pouze časových intervalů, které s dítětem tráví.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- V malém množství rozvodových kauz z celkového počtu za rok se střídavá výchova nařizuje. Já osobně vidím střídavou výchovu jako dobrou alternativu k tomu, co je v naší legislativě dlouhodobě zakomponováno. Ovšem předpoklad nařízení střídavé péče jsou podmínky, o kterých jsem se zmiňoval v předešlých otázkách, což je pro rodiče v rozvodovém řízení, ale i po něm, těžké splnit.

- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**

- Myslím, že veřejnost vnímá střídavou péči jako pozitivní. Na druhé straně si veřejnost nedokáže pod střídavou péčí představit konkrétní dopady na vztah rodičů po úpravě poměrů k dětem a na vztah rodičů samotnému k dítěti.

Nedokáže si představit prakticky, co to pro bývalou rodinu znamená a jak by měla taková rodina fungovat.

- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**

- Právě proto, že rodiče nejsou schopni společné kvalitní komunikace, nejsou schopni domluvit se o výchově dítěte, nejsou schopni udělat si jakýsi manuál jak o dítě po úpravě poměrů pečovat a jak ho vychovávat. Pokud tohoto nejsou rodiče schopni ani soudci nejsou ochotni nařizovat střídavou výchovu. Rodiče nejsou schopni ve většině případů ani přijmout pomoc odborníků, kteří by jim ukázali jak o dítě po rozvodu pečovat a narovnat například vztahy rodičů mezi sebou. Rodiče si neuvědomují, že v jejich vztahu k dítěti se ani po rozvodu nic nezmění a dítě je to jediné, co jim zbude.

Příloha č. 13 Dotazník psycholog 1

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Ztráta bazálních jistot, neurotizace a zvýšená úzkostnost nebo naopak hyperaktivita- neschopnost být na jednom místě- podle dispozic dítěte. Pokud jde o předškoláky i mladší školní věk, tak emoční regres- chování odpovídají mladšímu věku, problémy v sociálních vztazích.

- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**

- U mladšího školního věku neznám dobrý interval. Nejméně škodlivé je střídání po víkendech pátek- pondělí ráno 1x za 14 dní, + 2 dny v týdnu- odpoledne bez přespání mimo domov.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Nevím o pozitivěch, pokud není interval, jak bylo uvedeno výše. Jsem důrazně proti střídavé péči u mladšího školního věku, pokud nejde jen o formální akt, že děti jsou v péči obou rodičů, ale fakticky stabilněji bydlí u jednoho z nich.
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Ne, pokud slovem lépe nemyslíme schopnost přežít

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- to co se děje v českých podmínkách tak je to ještě větší neurotizace dětí.
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- Ne
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Viz výše- pokud je střídavá péče tak, že rodiče jsou schopni se dohodnout a druhý rodič má kontakt s dítětem podle domluvy, ale dítě spí stabilně doma, tak na tom není nic špatného – ale to jsem snad zažila jen u dospívajících.

Pozitiva- je k dispozici i druhý rodič a výchovné vzory jsou rovnovážnější

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Viz výše
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- Dělí se podle pohlaví, aktuálně je to způsob jak vydírat matky předškolních dětí.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- Z mé praxe užívaná až moc v současné době.

Příloha č. 14 Dotazník psycholog 1

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku

- Děsné, utrápené dítě

- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**

- Žádný, střídavou péčí považují za zločin na dětech

- 2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?**

- Pozitiva nevidím, jo, pro rodiče ano, těší se se svým dítětem, jak si naplánovali bez ohledu, co chce či cítí dítě

- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**

- Naopak

- 3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?**

- Ne

- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**

- Pardón, trochu špatná otázka

- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**

- Jsem pro jednoho rodiče s možností být s druhým rodičem podle dohody či podle nálady či časových možností

- 4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?**

- Špatné, navenek jakž takž, ale děti pláčí „musí to tak být, aby se tatínek nezlobil“....

- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**

- Kolem mě všichni odsuzují, včetně žáků ZŠ a studentů gymnázia

- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**

- Protože vítězí zdravý rozum.

Proč nezůstane dítě doma, a nestřídají se rodiče? To by se jim asi nelíbilo. Každý týden jiná postel, jiný hrneček, jiná cesta do školy, smutnění po druhém rodiči a dospělému zřejmě nechybí plyšáček a hračky, které zůstaly doma.

Chápu, že se rozvody dějí a ani to neodsuzuji, ale proč má následky nést jen dítě? Rodiče si svůj život zařídí pěkně pohodlně.

Příloha č. 14 Dotazník psycholog 3

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Nemám výsledky žádného průzkumu, z praxe soudím, že vše záleží na schopnostech rodičů spolupracovat, domlouvat se atd. Pokud toto funguje, nejsou mi známy problémy.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Zdá se, že se osvědčuje spíše týdenní interval, max. čtrnáctidenní.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Přínos vidím právě v možnosti výchovného vlivu obou rodičů. Přece jen při stanovených kontaktech je vliv druhého rodiče značně omezen a často je eliminován pouze na povrchní styky i komunikaci.
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- To si netroufám říci, ale může být v určitých oblastech, neboť se právě na příkladu dospělých učí komunikaci, toleranci, respektování názorů druhých, setká se s jinakostí mezi lidmi atd..

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Myslím, že zhruba ano a dokonce mohou být v některých směrech naplněny i lépe a rozvíjet jeho schopnosti zejména v oblasti sociální inteligence.
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**

- Porovnávat sice můžeme, ale domnívám se, že je zřejmé, že to nemůže být totéž, nicméně vnímám střídavou péči jako kvalitativně lepší než péči jednoho rodiče a druhého pouze ve vymezených časech.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Výhradní péče jednoho rodiče je určitě dobrá v případech, kdy rodiče nemohou z různých důvodů mít dítě svěřeno do střídavé péče (např. vzdálené bydliště, zaměstnání, nemoc aj.), takže ji není možné v žádném případě vyloučit jako vhodnou alternativu řešení po rozchodu rodičů. Nicméně pokud mají oba rodiče možnost, stojí o střídavou péči, naučí se spolu ve prospěch dítěte komunikovat a řešit záležitosti jej se týkající, považují střídavou péči za vhodnější.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- Zkušenosti vyplývají z mé profese manželského a rodinného poradce. Stále více otců žádá děti do střídavé péče a jsou to, bohužel, matky, které se jí obávají a nepřejí si větší vliv otce na děti (přesto, že se jedná i o kvalitní otce s možností mít děti takto v péči) a rády by naopak jeho kontakty a vliv co nejvíce omezily. Myslím, že střídavá péče nemůže být univerzálním řešením po rozchodu rodičů, ale rozhodně je dobře, že tato možnost existuje.
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- Shledávám se jak s pozitivním vnímáním, tak s odsuzováním. Často se tak děje na základě zkušeností z blízkého okolí, či „jedna paní povídala“.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- Vysvětluji si to tak, že ve společnosti je stále vžitá představa, že děti patří do výchovy matce, dále ne každý rodič má možnost uplatnit toto řešení, dále někteří rodiče nejsou schopni se dorozumívat a komunikovat spolu, což je pro střídavou péči jedna z důležitých podmínek.

Příloha č. 16 Dotazník matka 1

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Moje zkušenosti jsou více než dobré. Nevidím žádné negativní dopady, pokud jsou schopni rodiče vzájemného respektu a domluvy
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
 - Vše záleží na možnostech rodičů a vzdálenosti, kterou od sebe mají. Nám se osvědčilo střídání po týdnu, protože bydlíme velmi blízko od sebe, ale ani to, nedodržíme striktně. Vždy dle dohody.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Pozitiva jsou jasná.
- Dítě má právo na oba rodiče a takto je oběma blízko.
- Negativa nevidím, snad pouze v některých technických věcech, ale právě vždy vše závisí na domluvě rodičů. Pokud je domluva, nejsou negativa.
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
 - Z mého pohledu ano. Vidí od dětství, že se lidé mohou domluvit i když se rozejdou a že rozchod partnerů nemusí znamenat rodinnou katastrofu. Dítě to ujistí v tom, že je možné spolupracovat i když se názory různí, že je nutné dát prostor druhému apod., což je pro život velmi důležité. Učí ho to toleranci

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- A proč by neměly být? Naopak. Má vlastní zkušenost je taková, že je možná v materiální oblasti ještě lepší.
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
 - Termín „úplná rodina“ je velmi vágní. Je to snad rodina, kde jsou oba rodiče, ale kupříkladu nejsou v harmonii? Neporovnávala bych to kategoricky. Střídavá

péče dvou rozumných rodičů, může být dokonalým výchovným nástrojem. Vše opět závisí na soudnosti rodičů.

- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**

- Věc hodná individuálního posouzení. Střídavá péče nese své ovoce jen v případě, že jsou rodiče schopni konsenzu. Pokud to tak není, či pokud je na straně jednoho rodiče nějaký výchovný či jiný problém, je pro dítě lepší výhradní péče.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Výborná věc. Není však pro všechny. Podle mého názoru není dobré ji soudně nařídit. Rodiče by měli být s takovým způsobem péče svolní. Neměla by podléhat soudnímu rozhodnutí, ale pouze volbě, která je ponechána na rodičích.

- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**

- Z mého pohledu se situace trochu zlepšuje. Zastaralé a přežití stereotypy o tom, když matka dovolí otci podílet se na výchově a tím se stává „špatnou a vzdává se svého dítěte“ už ustupují do pozadí. Přesto narážím na nepochopení veřejnosti. Ještě dost lidí si myslí, že formálně celistvá rodina... byť problémová, je lepší aparát, než střídavá péče.

- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**

- Protože vyžaduje velkou dávku pochopení, empatie a nesobeckosti. Protože si musí rodiče uvědomit, že ačkoliv nemohou spolu žít jako manželé, mohou fungovat jako rodiče.
- Protože je třeba zanechat sobeckých třenic a bojů o své vlastní Ego a je třeba vidět pouze zájem dítěte. Mnoho lidí nedokáže tyto věci oddělit. Proto se střídavá péče využívá méně, než by bylo dobré. Pak je tu pochopitelně i pohled veřejnosti, která mnohdy žadatele o střídavou péči považuje za.....podivné.....:))).

Příloha č. 17 Dotazník matka 2

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Dle povahových rysů dítěte – introvert x extrovert, ale lepší reakce na následky rozvodu než při výhradní péči, možnost styku s oběma rodiči
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Týden

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- pozitiva: opět viz ostatní otázky – neztratí ani jednoho rodiče, vzory, zabránění vzniku syndromu zavrženého rodiče, příbuzní, vidí komunikaci mezi rodiči i přes problémy – učí se nutnosti komunikace
- negativa: při rozdílných stylech výchovy, nutnost komunikace s bývalým partnerem i po rozchodu, nutnost pečlivého plánování, rozvržení času
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Nejlépe ve fungující rodině, jako následující možnost SP – neztrácí vzory, vidí, jak fungují ženy, muži, neztratí kontakty s příbuznými

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Potřeby sociální – dle možností rodičů, ale myslím, že se dramaticky nemění – na rozdíl od péče výhradní
- Potřeby psychické – zachování lásky obou rodičů, mužského i ženského vzoru – na rozdíl od péče výhradní
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- Ano, kdysi jeden psycholog přirovnával SP k pobytu dítěte u matky v kuchyni a u otce v pracovně, nutnost dbát na odpovídající časový interval (ne moc dlouhý)
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**

- Viz otázka číslo 7
- Výhradní – syndrom zavrženého rodiče, ztráta vzoru, ztráta ostatních členů rodiny, upnutí dítěte na 1 rodiče, opičí láska...

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- Souhlasím s ní, praktikuji ji již 6 let – nejlepší možné řešení špatné situace
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
 - Velké procento – zvláště ženy – ji odsuzují, poukazují na „krkavčí matky“, otcové jsou pokládáni za „hrdiny“, odsuzování matek, mnohokrát i neznalost tohoto způsobu porozvodové výchovy
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
 - Zkostnatělost společnosti (OSPOD, soudy, ale i veřejnost), strach matek z odsouzení společností

Příloha č. 18 Dotazník matka 3

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Střídavá péče je za splnění podmínek přínosem pro všechny zúčastněné.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
 - My jsme praktikovali interval 3 týdny a více, spíše dle domluvy.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Pozitiva: - na výchově se musejí aktivně podílet oba rodiče,
dítě není nuceno se rozhodovat, se kterým rodičem bude žít,
dítě se učí flexibilitě (musí si sbalit věci) a samostatnosti.

- **Negativa:** - dítě se musí neustále přizpůsobovat změně prostředí, novým partnerům svých rodičů, zvyklostem obou rodin dítě může trpět absencí stálého, jistého domova.

Vhodné pouze tam, kde rodiče po rozvodu již žijí ustáleným způsobem života a jsou schopni se dohodnout na jednotné výchově. Rodiče i dítě mohou trpět traumatem z neustálého loučení, a odloučenosti

- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**

- Dle mého názoru ano

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Do jisté míry. Při střídavé péči si rodiče mohou udělat na dítě více času, vystřídat se např. v zajištění programu o prázdninách apod.

- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**

- Myslím, že střídavá péče se snaží rodinu co nejvíce imitovat.

- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**

- Je to vždy individuální. Není-li jeden z rodičů schopen zajistit dítěti z jakýchkoli důvodů plnou péči, je lepší výhradní.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- U nás byla střídavá péče řešením v okamžiku, kdy otec dcery, po 8 letech mé výhradní péče, navrhnul, aby byla svěřena jemu. Na ní pak bylo rozhodnout se pro některého z rodičů, což pro ni v té době bylo neřešitelné dilema. Střídavá péče byla tehdy pro nás pro všechny velmi vhodným řešením.

- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**

- Myslím, že veřejnost o této možnosti není příliš informovaná.

- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**

- Nedostatečné zkušenosti soudů a OSPOD

Příloha č. 19 Dotazník otec 1

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Nevidím negativa, dítě je přizpůsobivější.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Podle věku, 2 roky 2 dny, pak postupně prodlužovat, 6 let týden.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Pozitiva pro dítě je vzor obou rodičů a možnost je objektivně, z vlastní zkušenosti poznávat. Střídavá péče mírní rozbroje rodičů a nutí je ke spolupráci, z toho dítě profituje.
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Myslím, že ano, záleží na vedení rodičů, to je ale i v úplných rodinách. Je třeba dodržovat jistá pravidla.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Myslím, že ano.
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- Je to velmi podobné.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Střídavá péče je mnohem lepší, dítě má oba výchovné vzory, příbuzné z obou stran, zná svoje kořeny. Má odpočaté rodiče.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Jsem jejím propagátorem, protože synovi nepochybně svědčí.
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**

- Hodně ovlivněný manipulací feministických spolků, které profitují na rozvodech.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- Předsudky a loby rozvodových a feministických skupin.

Příloha č. 20 Dotazník otec 2

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- V podstatě žádné. Dítě má oba rodiče, k oběma si vytváří rodinné vazby a od obou přijímá lásku. Získává mužskou i ženskou výhovu tak nějak v rovnováze a nemusí získávat výchovné návyky např. od jiného otce, čímž dochází ke změně osobnosti dítěte.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Jakýkoliv. Záleží na vzdálenosti bydliště rodičů. Určitě např. po týdnu. Čím delší, tím asi horší, naopak v létě na prázdniny klidně i po 1 měsíci u každého rodiče.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Pozitiva je upevnění vztahu a možnost se podílet na výchově svého potomka.
- Negativum může být pro některého z rodičů začlenění třeba do nové rodiny, případně druhý z rodičů např. hůře nese, že ten první má novou rodinu. Ale to je spíše na žárlivosti rodičů a pochopení situace. Pozitivem je také rozvíjení vztahu s větší částí příbuzenstva, prarodiči atd. případně širší okruh kamarádů a přátel dítěte, možná i jiné prostředí, město/velkoměsto/vesnice atd.
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Rozhodně. Je připraveno svými rodiči, ne nikým cizím a rozhodně bude lépe připraveno než pouze působením jednoho rodiče.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Ano, určitě. Lze předpokládat, že dítě má potřeby zázemí, stravy, zábavy, povinnosti a učení, případně dalších. To vše umí oba rodiče naplnit.
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- Je. I v úplné rodině může rodič např. pracovat mimo bydliště celý týden... Nebo cestovat za prací a pak to vynahrazuje např. o prázdninách.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Rozhodně negativní působení rodiče ve výhradní péči proti rodiči víkendovému. Nemožnost se podílet na výchově, neboť 4dny v měsíci nelze vychovávat. Když budete vychovávat psa, také potřebuje výchovu denně, aby si pamatoval a naučil se.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Osobní, když jsem byl odříznut od syna, a po 14 letech soudu se ke mě nehlásí, změnil si příjmení a posílá na mě advokáty, protože má pocit, že mu něco chci vzít, když ho chci vidět. Rozhodne, jsem pro střídavou péči v každém případě rozvodu/rozchodu, pokud se neprokáže, že jeden z rodičů není schopen péči zajistit (např. trestaný za závažné činy, ve výkonu trestu, alkoholik, závislý na drogách apod.)
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- Veřejnost střídavá péče moc nezajímá, každý se stará jen o sebe, dokud se ho to netýká osobně.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- Soudní systém v ČR a soudci obecně jsou lidé s diplomem z roku 1960. Nelze se divit, že nově přijímané zákony a možnosti nejsou a dlouho nebudou soudci akceptovány jako dobré řešení. Jejich výchova byla komunistická a tak ji přenášejí do moderního světa.

Příloha č. 21 Dotazník otec 3

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Myslím, že hlavně záleží na tom, jestli střídavou péči podporují oba rodiče. Já mám střídavou péči vynucenou soudním rozhodnutím přes odpor matky. Nemáme proto vyladěný jednotný přístup k dítěti a nevyřešili jsme si jako rodiče vzájemný konflikt. Dcera netrpí ani tak střídáním fyzických domovů, jako tím, že se snaží chovat servilně k tomu rodiči, u kterého právě je.

• Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?

- Máme interval 1 týden. Pro dítě mladšího školního věku je podle mně tento interval nejvhodnější.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Pozitiva viz výše- oba rodiče a vzory ženského a mužského principu.
- Negativum také viz výše, pokud se rodiče neshodnou, jeví se jako negativum nutnost cyklické adaptaci jak se chovat a mluvit o recipročním rodiči. Střídání po stránce materiální neshledávám jako problém. Domov a své místo si dítě vytvoří u obou rodičů.

• Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?

- To teprve uvidíme, ale myslím, že se naučí lépe zvládat životní situace a adaptace. Rozhodně je důležité, že dítě stále má oba rodiče a kopíruje ženský a mužský výchovný vzor na rozdíl od výhradní péče jednoho z rodičů, což v budoucím partnerském životě bude potřebovat.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Potřeby dítěte rodiče dokáží naplnit i při střídavé péči. Pokud se jedná o srovnání s fungující rodinou, tak možná méně, pokud budeme mluvit o nefunkční rodině, je možná střídavka co do naplnění potřeb dítěte lepší.

- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**

- Ne, naprosto ne. Je to jen varianta řešení problému.

- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**

- Rodič, který nemá dítě ve výhradní péči, nemá žádnou možnost věnovat se dostatečně dítěti, vychovávat ho a být mu vzorem. Během času dochází k částečnému odcizení a vztahy takto narušené se jen těžko rehabilitují, zvláště když postupem času podlehne dítě indoktrinaci rodiče vychovatele. Něco na způsob: tisíckrát vyřčená lež se stává pravdou. Můj boj o dítě trval tři roky. Před rozchodem s matkou jsem měl výborný vztah s dcerou, po třech letech soudních tahanic, během kterých byla dcera svěřena předběžným opatřením do péče matky, jsem mohl sledovat, jak se vztah dcery ke mně zhoršuje a skoro první rok střídavé péče nám trvalo najít si zase k sobě cestu a vymýtit nepravdy a polopravdy předložené matkou se ani po dvou letech plně nezdařilo. Pokud by oba rodiče podpořili střídavou péči a neužívali potomka jako nástroj pomsty, byla by střídavá péče nařízená automaticky po rozchodu rodičů nejideálnějším řešením.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Jsem rád, že mohu být s dcerou i pře úskalí a náročnost střídavé péče pro rodiče. Pokud bychom s matkou dokázali odbourat náš vzájemný konflikt a odpor, měla by dcera porozvodovou situaci mnohem jednodušší a mohla by ze situace vytěžit daleko prospěšnějšího.

- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**

- Mám špatné zkušenosti s názorem lidí, kteří mě a dceru dobře neznají, jejich názor je většinou negativní. Lidé co nás znají, dokáží předsudky překonat a vidí, že to může fungovat i přes nesoulad rodičů.

- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**

- Myslím, že ne každý otec (potažmo matka) skutečně touží své dítě mít ve společné či střídavé péči, neboť je to skutečně náročné děti dobře zaopatřit a vychovat. A ti tátové, kteří o to stojí, zase mají před sebou téměř nezdolný úkol, prosadit právo přes odpor matky, matriarchátu opatrovnických soudců a zavedený úzus dětský psychologů a sociálních pracovníků.

Příloha č. 22 Dotazník otec 4

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Myslím si, že dítě má možnost poznat více oba rodiče.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Nejvhodnější varianta je dle dohody rodičů s přihlédnutím přání dítěte

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Oba rodiče mohou prokázat svoji roli o péči potomka a to dlouhodobě než jen na víkend, kde mají možnost prokázat starost ve všední pracovní dny než jen o víkendy v době rozmazlování a narušení řádného vývoje
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Myslím, že ano, neboť i chlapecká role je velice důležitá pro komplexní rozvoj vývoje osobnosti

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Zčásti ano a dítě má poznat oba své rodiče i v plném pracovním zatížení
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**

- Úplná rodina je základ, který nelze ničím nahradit, bohužel pokud si nerozumí, není východiska Péče jednoho z partnerů je východisko z nouze a střídavá péče jako varianta mezi těmito mantinely.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Mám za to, že dítě trpí jednostrannou výchovou a názorem, na druhé straně rozmazlováním nebo špiněním druhého partnera

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Pokud je dítě vtlačeno do výhradní péče pouze jednoho z partnerů, samo touží a většinou i dojde k navázání kontaktu s druhým partnerem o své vůli, což může mít
následek a stěhování, střídavá péče umožní svobodný náhled nezpl. dítěte na potřeby kontaktu s oběma partnery dle jeho potřeb a požadavků
- Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?
- různý dle svého názoru (sytý hladovému těžko uvěří)
- Proč je střídavá péče tak málo užívaná?
- Ze setrvačnosti systému, znám plno otců na mateřské dovolené, což v minulosti bylo nemožné a myslím, že plno žen se snaží vyrovnat chlapům i po všech stránkách, myslím i těch negativních

Příloha č. 23 Dotazník otec 5

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Pokud se s dítětem mluví a oba rodiče mají rozum a snaží se, aby jejich rozchod dítě nepostihl, tak minimální.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**

- Z mého pohledu rodiče, který má střídavou péči již třetím rokem, od 5-ti let svého syna, je to po týdnu max. po čtrnácti dnech. Jinak, především menší děti vztahy k oběma rodičům nebudují rovnocenně nebo citově strádají.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Negativa: stěhování, nutnost pořídit mnoho věcí 2x, nutnost vybudovat zázemí 2x, vyšší nutnost plánování a komunikace rodičů
- Pozitiva: dítě není odloučeno od rodičů a vychovávají jej oba
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Ano, bezesporu.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Ano
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- Střídavá péče je náhradou úplné rodiny, i když nemůže být nikdy nahrazena zcela.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Ve výhradní péči ztrácí dítě mužský a ženský pohled.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Když už to ve vztahu nevyjde. Je na řadě střídavá péče. Vlastnictví dítěte jedním rodičem je mnohem horší.
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- Vesměs o ní lidé moc nevědí. Informovanost je slabá. Hloupé kořeny o poslání matky jako jediného rodiče.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- Protože je ve společnosti zakořeněno, že matka je vždy to nejlepší pro výchovu dítěte. Soudy, sociální odbory, poradci a státem dotované organizace sledují

především, aby se na případech dobře a dlouho živily a neberou ohled na dobu řešení rozchodů a péče o děti, psychiku dětí a rodičů.

Příloha č. 24 Dotazník otec 6

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Lepší přizpůsobivost v kolektivu.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Já mám 14-14, slyšel jsem dobré reference na 7-7

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Jen pozitiva
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Ano

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Jsou naplněny lépe (2x moře, 2x vánoce, apod.)
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- Ano, jen se vám víc stýská
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Dítě má právo na oba rodiče.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Pozitivní.
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- Zdrženlivý.

- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**

- Soudy se mění pomalu.

Příloha č. 25 Dotazník otec 7

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Dopady střídavé péče na předškolní dítě jsou minimální. Samozřejmě je nejlepší úplná rodina.

- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**

- Intervaly střídavé péče nejsou tak podstatné. Špatný je spíš dlouhý interval.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Nejlepší péče je ve spořádané úplné rodině. Pozitivní u střídavé péče je to, že si druhý rodič odpočine a dítě naopak má víc zkušeností a pestřejší život.

- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**

- Dítě ve střídavé péči je na život rozhodně lépe připraveno. Myslím, že i lépe než v normální rodině.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Potřeby dítěte jsou ve střídavé péči naplněny skoro jak v normální rodině.

- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**

- Střídavá péče je druhá nejlepší po úplné rodině.

- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**

- Střídavá péče je rozhodně mnohem lepší než výhradní.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Mě byly moje dcery odcizeny. Nyní mám ale mou starší dceru zřejmě doživotně ve "střídavé péči", neboť se s matkou odmítá stýkat.
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- Názor společnosti na střídavou péči je špatný.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- Střídavé péči brání hlavně ti, kteří se mohou bezpracně a beztravně obohacovat na rozpadu rodin i na úkor rozvody postižených dětí.

Příloha č. 26 Dotazník otec 8

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- V případě, kdy jsou oba rodiče schopni vychovávat dítě (bez ohledu, co si myslí 1 rodič o druhém nebo 1 rodič o rozvodové situaci či o uspořádání poměrů po rozvodu), jsou dopady SP jen pozitivní. Pokud by byla SP nařízena automaticky a okamžitě při předběžném opatření, dítě tak nezažije šok a trauma z odloučení od 1 rodiče a především by se tím zminimalizoval zcela negativní aspekt pomluvy jednoho rodiče rodičem druhým a následné zavržení pomlouvaného rodiče dítětem. Pro dítě je mnohem přirozenější, jednodušší a méně násilné přijmout stav "maminka s tatínkem se od sebe odstěhovali, Ty ale budeš žít i nadále s oběma rodiči", než stav a následné trauma "vyber si, u koho chceš bydlet" nebo "od teď budeš bydlet jen s matkou a k otci budeš chodit 1x za 14 dnů".
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Osobně bych navrhol 1 týden/1 týden nebo 2 týdny/2 týdny. Při delším odloučení si dítě příliš zvykne na prostředí, ve kterém se nachází a které se mu pak vždy hůře opouští.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Pozitiva viz odpovědi 1 a 3, negativa žádná (rozhodně není možné stotožnit se s názorem matek, že dítě neustále cestuje a že nemá jediný domov). Každý z nás celý život neustále někam cestujeme a každý si umíme stanovit, kde je "doma". Pro dítě by mělo být vždy "doma" - u tatínka i u maminky.

• Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?

- ANO! Automaticky si odnese z dětství do dospělosti přirozený mužský i ženský vzor, mužskou i ženskou část výchovy, rozdílné pohledy na život, na svět, na lidské hodnoty a na obecné hodnoty a utvoří si pro svůj život výběr z toho nejlepšího, co od obou rodičů přijmulo.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- ANO! Další část odpovědi viz odpověď 5.

• Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?

- ANO! Úplná rodina je samozřejmě v žebříčku hodnot nejvýše, pokud je však fungující. Pokud rodina nefunguje, pak je pro dítě nejmenším zlem a náhradou za úplnou rodinu být neustále s oběma rodiči, i když ne na jednom místě. Nejhorší variantou pak je pro dítě ztratit jednoho rodiče - buď díky přikázané formě - odloučením/odcizením od jednoho rodiče nebo např. úmrtím rodiče (nebojím se tyto varianty postavit do stejné roviny).

• Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?

- Zodpovězeno v odpovědi 1, 3, 5.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- Jednoznačně kladné! Názor na SP mám takový, že by měla být zákonným základem ve všech rozvodových případech. Samozřejmě mohou existovat výjimky, které by měly být řešeny individuálně, ale zákonný základ by měl být SP. Pokud se rozvádějí rodiče, měly by si vztahy mezi sebou a porozvodový

režim vyřešit rodiče mezi sebou a NIKOLI prostřednictvím dětí. Tzn. mělo by být na rodičích, jak se dohodnou, aby se u dítěte střídali nebo jak uspořádají další život dítěte v jejich péči - ale vždy tak, aby mělo dítě i nadále oba rodiče. Stát ani rodiče by si neměli k dítěti dovolit vyslovit otázku "s kým chceš žít?!"

- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**

- Téma SP se k veřejnosti dostávají velmi pomalu a velmi ztěžka. Chybí osvěta a nezaujatá medializace tohoto způsobu výchovy dětí. Osobně se domnívám, že veřejnost je stále rozdělena na 2 tábory:
 - většinový tábor - ženy, které si děti přivlastňují za "svůj majetek" (obzvláště v dnešní době v uměle vytvořeném nedotknutelném kultu "MATKA"), o kterém budou jen ony samy rozhodovat a soudní a sociální systém ČR jim v tom bohužel napomáhá (protože je pro něj zasetý systém pohodlný a jakékoli změny nepohodlné)
 - menšinový tábor - inteligentní rodiče a otcové, kteří tento způsob výchovy znají a doporučují ho. A právě díky "zasetému většinovému systému" a tudíž pohodlné praxi a vykonatelnosti, tu místo selského rozumu a lidského pohledu na velmi palčivý problém v ČR, vítězí naprosto nelogické, nesoudobé a ničím nepodložené argumenty většinového názoru - dítě do péče matkám a otcům co nejvíce ztížit styk s dětmi (aby se ti otcové náhodou nemohli bránit stanovenému výživnému, které je ve většině případů používáno matkami k přilepšení jejich životního standardu).

- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**

- Viz odpověď 9 + neochota státu měnit zaběhnuté systémy.
- Můj osobní závěr: současný stav většiny soudních rozhodnutí v ČR - "systematického odebírání dětí otcům", bych přirovnal k poloviční fašistické praxi z 2. světové války, kdy byly děti odebírány oběma rodičům a posílány na převýchovu do cizích rodin. Dnes je situace podobná, dítě je pod hlavičkou zákona odebráno jednomu rodiči (většinou otci) a ponecháno ve výchově druhého rodiče (většinou matky) a jejímu novému (pro dítě stejně cizímu) prostředí a okolí.

- Pokud se narodí dítě, má jednou provždy pouze 2 své rodiče a těm do smrti patří (a ti rodiče jemu).
- Pokud tu díky systému vychováváme generace dětí, které jsou zvyklé jen na 1 rodiče (matky), produkuje tento systém geometrickou řadou šířící se výchovnou nákazu, že role matky je TA HLAVNÍ A JEDINÁ DŮLEŽITÁ a s muži (otci) se bude zacházet jak s méněcenným jedincem (matky je mohou měnit dle libosti).
- Jsem názoru, že kdyby byla v naší společnosti zažita SP jako pro rodiče uzákoněný systém, rodilo by se mnohem méně nechtěných dětí a sezdávalo by se (žilo by spolu) mnohem méně nezodpovědných párů. Ubylo by matek "nechám si udělat dítě a vysoudím si výživné" a otců "užiju si, a když z toho bude dítě, tak hold budu platit". Tzn. stát by vedl dospělou populaci k mnohem větší životní a společenské zodpovědnosti.

Příloha č. 27 Dotazník otec 9

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- KLADNÉ
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- TÝDENÍ

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- + MÁ OBA RODIČE A JEJICH RODINY.
- NENÍ S OBĚMA RODIČI ZÁROVEŇ.
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- ANO

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Z VĚTŠÍ ČÁSTI ANO

• **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**

- ANO

• **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**

- STŘÍDAVÁ PÉČE SE PŘIBLIŽUJE ÚPLNÉ RODINĚ, VÝLUČNÁ OSIŘENÍ

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- KLADNÉ, POZITIVNÍ

• **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**

- KLADNÝ OD TĚCH CO USILUJÍ O ZÁJEM DÍTĚTE, ZÁPORNÝ OD TĚCH KTERĚ SLEDUJÍ VLASTNÍ PROSPĚCH.

• **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**

- EKONOMICKÉ ZÁJMY ROZVODOVÉHO PRŮMYSLU, ÚROVEŇ JUSTICE, MALÝ TLAK SPOLEČENSKÉHO MÍNĚNÍ.

Příloha č. 28 Dotazník otec 10

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- pozitivní, má prostor poznat svět obou rodičů

• **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**

- matka 4 dni otec 3 dni, týden už by byl moc

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- je to nejlepší řešení po rozvodu, zatím nic lepšího nevymysleli ani mimo CR

• **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**

- ano, dostane se mu lásky obou rodičů

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- více méně ano
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- úplná rodina je lepší, ale někdy matka o společnou výchovu nemá zájem
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- viz iustin, matka sama peč o děti bez oddechu zvládá hůře a otec je nešťastný že nevidí děti

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- v ČR je s ní málo zkušeností. Střídavku je potřeba konečně prosazovat i v ČR - zatím zástupkyně "odborné veřejnosti" bojují proti, protože 70 let hlásaly výlučnou péči a teď by museli popřít samy sebe.
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- viz 8. otcové jsou pro
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- viz 8. soudkyně jsou líné a nedodržují ústavu, to platí i pro OSPOD.

Příloha č. 29 Dotazník otec 11

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Při střídavé péči má dítě oba rodiče a je lépe připraveno do života, dopady jsou menší než, když jeden z rodičů je v útlém věku vymazán.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Nejvhodnější interval je dítěte mladšího školního věku v délce 1-2 týdny, když je to pozitivně laděno oběma rodiči na dítě nemá střídání vliv.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Pozitivum je že, dítě je na život lépe připraveno, má oba rodiče. Pro rodiče je výhoda, že mají stejnou rodičovskou odpovědnost vůči dítěti, kterou mají možnost uplatňovat v praxi, a také, že mají době, kdy není dítě u rodiče čas na sebe, v neposlední řadě, že rodiče již o své dítě nesoupeří.

• Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?

- Ano dítě ve střídavé péči je na život lépe připraveno.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Ano, střídavá péče naplňuje potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině.

Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?

- Ano, je to možné, dítě má oba rodiče, kteří se plně zapojují na výchově dítěte.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- Střídavá péče je lepší, a to z jednoho prostého důvodu, dítě má stále oba rodiče. Výhradní péče jednoho z rodičů, vytěsňuje jednoho rodiče a dítě strádá a je ochuzováno o city a poznatky toho, kterého rodiče.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Mám zkušenost, že se střídavá péče obtížně prosazuje na OSPOu a u soudů, střídavou péči podporují.
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- Názor veřejnosti na střídavou péči je různý, záleží to vlastních zkušenostech, ale i na informovanosti a v neposlední řadě na zodpovědnosti každého jedince.
- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**
- Střídavá péče je málo užívána hlavně z důvodu, že na OSPODu a u soudů nedošlo ještě za 20 let demokracie k reformě a přetrvávají pořád na tento způsob výchovy totalitní názory.

Příloha č. 30 Dotazník otec 12

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Žádné, důležité je začít co nejdříve. Já začínal se střídavou péčí od 3 let dítěte.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Týden, později (možná) 14 dní.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Vůbec bych neřikal pozitiva negativa, prostě mají oba rodiče, kteří je milují.
- **Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?**
- Samozřejmě, nemá deformovaný (jednostranný) pohled na svět. Moje děti mi říkají, tat'ko, jsme rádi, že máme tebe i mamku.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Ano, jistě
- **Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?**
- Ano, je to téměř to samé, pouze tatínek s maminkou nejsou na jednom místě ve stejném čase. Děti mají milující rodiče, zabezpečení, vše co potřebují k rozvoji.
- **Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?**
- To je jednoduché, ve výhradní péči dítě nezná úplnou rodinu.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni?

- Po rozvodu jediné možné řešení, moje zkušenost 7 let
- **Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?**
- Deformovaný, jelikož česká společnost není vyspělá. Porovnejte si situaci se Švédskem. Jedna rozvedená Švédka mi řekla, že neumí představit, že otec jejich

dětí viděl děti 1x za 14 dní. Takto však v ČR rozhodne většina soudů. Vlastně soudce je představitel nevyzrálé společnosti, který ničí rodiny a děti.

- **Proč je střídavá péče tak málo užívaná?**

- Je to vinou státních úředníků. Tito lidé ničí rodiny a děti. Věřím, že správnou výchovou by zde mohla být situace velice rychle jako ve Švédsku. Bohužel státní úředníci ničí populaci a směšné, že popírají věc, které v cizině již mnoho let zcela fungují.
- Osobně bych navrhol investovat peníze do osvěty a učit lidi střídavé péči. Samozřejmě mám na mysli soukromý subjekt, který by toto propagoval. Výsledek bude jasný, lidé se budou řídit svým rozumem a nenechají si mluvit státním úředníkem do svého života. Znáám mnoho lidí, kteří mají střídavou péči, i když ji soud neschválil. Kašlou na nějaká nařízení soudce, platí zdravý rozum nad špatné rozhodnutí soudů.

Moje otázka: Proč lidé nerozumí střídavé péči?

- Nejsou schopni se vžít potřeb dítěte a stále prezentují pocity a názory dospělého člověka a pocity a názory dítěte.

Příloha č. 31 Dotazník otec 13

1. Jaké jsou dopady střídavé péče na dítě mladšího školního věku?

- Bylo by namístě hovořit mnohem více o dopadech rozvodu než střídavé péče. Střídavá péče zachovává dítěti péči a výchovu obou rodičů a dává mu tak v složité porozvodové situaci alespoň jistotu, že když už přišlo o úplnou rodinu, nepříjde o rodiče.
- **Jaký je vliv intervalů střídání na dítě mladšího školního věku, jaký interval je nejvhodnější?**
- Obecně platí, že čím mladší dítě, tím jsou vhodnější kratší intervaly. V tomto věku se optimálně doporučují týdenní.

2. Jaká jsou pozitiva a negativa střídavé péče pro dítě mladšího školního věku a jeho rodiče?

- Děti mají většinu věcí v obou svých domovech, proto bývá pro rodiče střídavá péče nákladnější (zahraniční zdroje uvádějí, že o 13 %), než péče jen jednoho rodiče. Pozitiva střídavé péče o děti jsou uvedena u otázek 1, 3, 6, 7 a 8.

• Je-li dítě ve střídavé péči, je pak na život lépe připraveno?

- Ano, výzkumy ze zemí, kde střídavá péče má již dlouhou historii, hovoří dokonce o tom, že srovnatelně s dětmi z úplných rodin.

3. Jsou díky střídavé péči naplněny potřeby dítěte tak, jako k jejich naplnění dochází v rodině?

- Do značné míry ano, dítěti zůstává výchova obou rodičů, mužský i ženský vzor, interakce s příbuznými z obou stran apod. Běžné potřeby dítěte (jídlo, ošacení) naplňují oba rodiče střídavě.

• Je možné porovnat střídavou péči s úplnou rodinou?

- Možné to sice je, ale není to smysluplné. Obvykle není rozhodování o tom, jestli plná rodina nebo střídavá péče, ale jestli střídavá péče nebo péče jen jednoho rodiče.

• Porovnání střídavé péče obou rodičů, a výhradní péče jednoho rodiče?

- Je možno porovnávat dle mnoha různých kritérií. Podstatné podle mého názoru je, že děti ve střídavé péči obou rodičů jsou významně lépe adaptovány ve všech ukazatelích - tělesné a duševní zdraví, rodinné vztahy, behaviorální a emoční adaptace, sebeúcta – než děti v péči jednoho rodiče.

4. Jaké jsou Vaše zkušenosti se střídavou péčí, názor na ni.?

- Zkušenosti z praxe jsou velmi pozitivní.

• Jaký je názor veřejnosti na střídavou péči?

- Podle ankety, na kterou odpovědělo 5460 lidí, je pro výchovu dětí po rozvodu ve střídavé péči zhruba dvakrát více lidí než proti.

• Proč je střídavá péče tak málo užívaná?

- Kvůli předsudkům části společnosti a zejména odporu rozvodového průmyslu, který žije ze soupeření rodičů o děti a hledání „lepšího rodiče“.